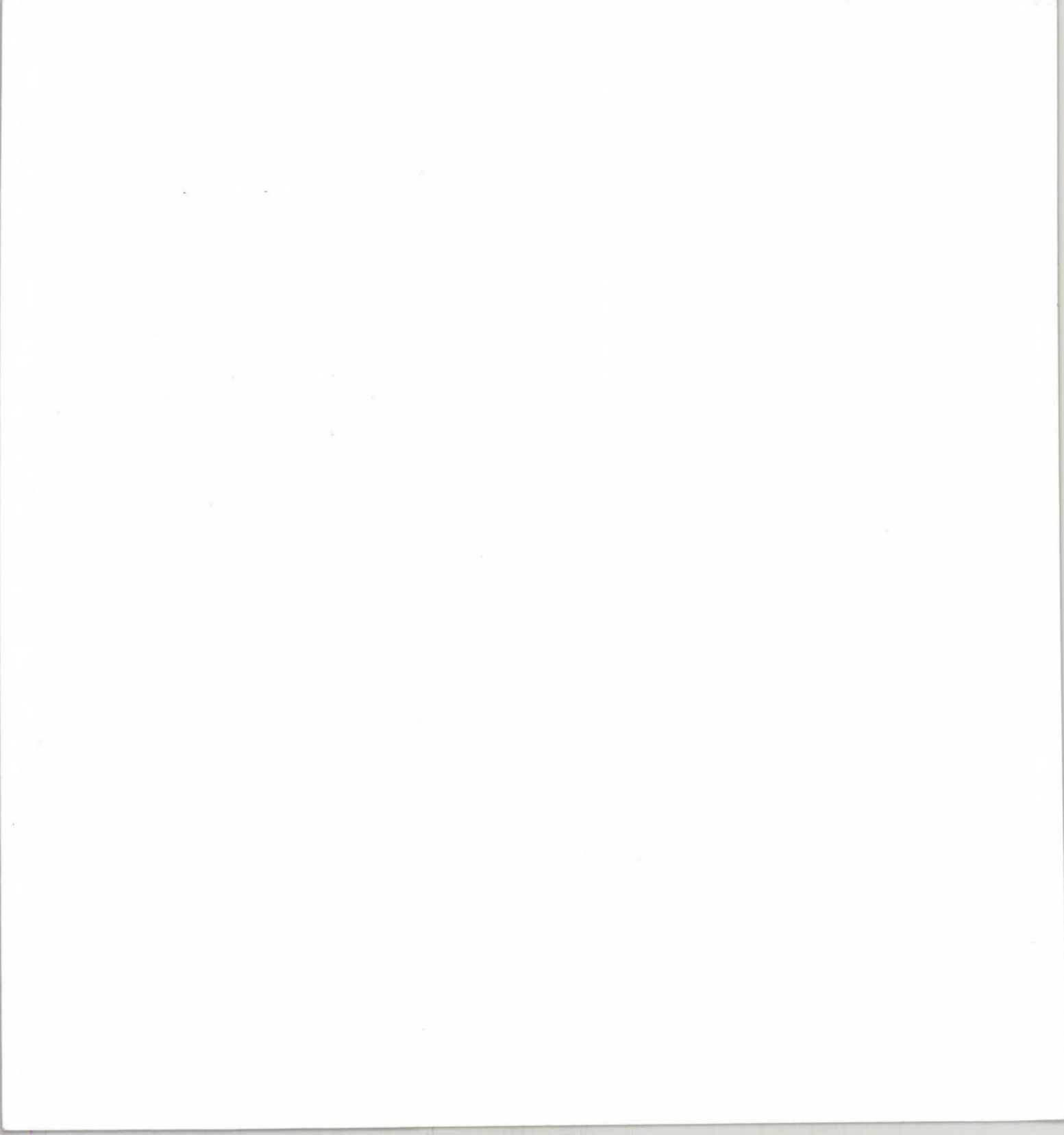

HORVÁTH JÁNOS MILÁN

Horváth János Milán
kiállítása

Rippl-Rónai Múzeum, Kaposvár
2009.

Borítón: Kakukktojás 2009.

HORVÁTH JÁNOS MILÁN

festőművész

1949. augusztus 2-án született Kaposváron.

Az általános és középiskoláit Kaposváron végezte. A gimnáziumi évek alatt a „Balázs János Képzőművészeti Körben” Gerő Kázmér és Ruisz György vezetése alatt kezdte meg felkészülését a művészi pályára. Érettségi után 1967–69-ig a Kaposvári Nyomdában dolgozott, s Budapesten a Nyomdaipari Szakiskolában cinkográfus szakképesítést szerzett.

1969–73-ig Pécsett a tanárképző főiskola matematika – rajz szakát végezte el. A budapesti képzőművészeti főiskolán (egyetemen) 1979-ben szerzett diplomát.

1979-től tagja a Művészeti Alapnak, s jogutódjának, a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének. Első budapesti kiállítása 1984-ben volt a Helikon Galériában. Képei városi, megyei, országos és nemzetközi kiállításokon szerepeltek. Alkotásai közintézményekben és magántulajdonokban is megtalálhatók. A 2001-es budapesti kiállításáról a TV2 műsort készített. 2003-ban a Kapos TV mutatott be róla portréfilmet.

Fontosabb egyéni kiállítások:

- 1980. Kaposvár, Megyei Könyvtár
Marcali, Városi Múzeum
- 1981. Barcs, Dráva Múzeum
Virovitica (Jugoszlávia), Városi Múzeum
- 1984. Budapest, Helikon Galéria
Komló, Művelődési Központ
- 1985. Balatonlelle, Tóparti Galéria
1989. Kaposvár, Megyeháza Galéria
- 1991. Nagyatád, Művelődési Központ
Siófok, Kálmán Imre Múzeum
- 1994. Kaposvár, Kaposfüredi Galéria
- 1995. Pécs, Műhely Galéria
Csongrád, Tiszai Galéria
- 1996. Kaposvár, Szín-Folt Galéria
Lancaster Galéria (USA)

- 1997. Balatonszárszó, Polgármesteri Hivatal Kiállítóterme
Nagykanizsa, Hevesi Sándor Művelődési Központ
- 1998. Marcali, Bernáth Aurél Ház
- 1999. Siófok, Kálmán Imre Múzeum
- 2001. Budapest, Rátkai Márton Klub
- 2003. Csurgó, Városi Múzeum
- 2006. Kaposvár, Vaszary Képtár
- 2007. Budapest, Unió Galéria
- 2008. Keszthely, Helikon Kastélymúzeum
Marcali, Bernáth Aurél Galéria

Fontosabb csoportos kiállítások:

- 1981. Pécs, Pécsi Galéria, Bartók Pályázat
Kaposvár, Bartók kiállítás, Somogyi Képtár
Kaposvár, Dunántúli Tárlat, Somogyi Képtár
Kaposvár, Somogyi művészek, Városi Ifjúsági Ház
- 1982. Kaposvár, Kodály pályázat, Somogyi Képtár
Kaposvár, Vallomások Kaposvárról, vallomások Somogyról, Somogyi Képtár
- 1982. Szekszárd, Babits pályázat
- 1983. Kaposvár, Tavaszi Tárlat, Somogyi Képtár
Olsztyn (Lengyelország), Grunwald '83
- 1984. Kaposvár, Dunántúli Tárlat, Somogyi Képtár
- 1985. Kaposvár, Tavaszi Tárlat, Somogyi Képtár
Boglárlelle, Dél-balatoni képzőművészek, Tóparti Galéria
- 1986. Bácska-Topolya (Jugoszlávia), Művésztelep
- 1987. Kaposvár, Dunántúli Tárlat, Somogyi Képtár
- 1988. Debrecen, Országos táblakép festészet
Kaposvár, Őszi Tárlat, Somogyi Képtár
- 1989. Schladming (Ausztria), Galerie Stadttor, Somogyi művészek
Szentendre, A Berzsényi Társaság festői

- 1989. Udine (Olaszország), Nemzetközi Intergraf Biennálé
- 1991. Kaposvár, I. Országos groteszk, Rippl-Rónai Múzeum
Nagykanizsa, Groteszk
Kaposvár, Somogyi Műhelyek, Rippl-Rónai Múzeum
- 1993. Udine (Olaszország), Nemzetközi Intergraf Biennálé
Esztergom, I. Pasztell Biennálé
- 1994. Glinde (Németo.), Somogyi művészek, Városi Galéria
Kaposvár, Somogyi művészek, Vaszary Képtár
Nagykanizsa, Somogyi művészek, Hevesi Sándor Művelődési Központ
- 1995. Kaposvár, Berzsenyi Irodalmi és Képzőművészeti Társaság, Rippl-Rónai Múzeum
Arad (Románia), Kaposvári művészek, Delta Galéria
- 1996. Kaposvár, Kaposvári képzőművészek, Vaszary Képtár
- 1997. Esztergom, Pasztell Biennálé
Hatvan, Portré Biennálé, Hatvani Galéria
- 1999. Zalaegerszeg, Somogyi művészek, Városi Hangverseny- és Kiállítóterem
Szigetvár, Somogyi művészek, Városi Művelődési Központ
- 2002. Kaposvár, Pannon Tárlat, Vaszary Képtár
- 2004. Budapest, „Színház az egész világ”, Nemzeti Színház
Kaposvár, Változó Világ Képek, Nemzetközi kiállítás, Rippl-Rónai Múzeum

Szakmai szervezeti tagság:

- 1979–93 Művészeti Alap
- 1993-tól Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
- 1996-tól Somogyi Alkotóművészek Egyesülete

Díjak:

- 1988 Kaposvár város díja, Somogyi képzőművészek tárlata
- 1989 Somogy Megye Művészeti Díja
- 1991 Somogyi Műhelyek, Rippl-Rónai Múzeum, Kaposvár

Horváth János Milánról

„Rippl-Rónai miatt” – hangzott egy interjú során a válasz arra a kérdésre: vajon mi lehet az oka, hogy Horváth János Milán (1949) festészetre vonatkozó gyermekkori álma a hasonló vágyak nagy többségével szemben nem enyészett el az idő múlásával. Hű maradt ehhez az álmhoz, Rippl-Rónai inspirálására lett festőművész, és erre vezethető viszsza kettős hivatásának másik ága is, melynek révén nem csak *képeket*, hanem a *képekről* is ír. Hiszen Horváth János Milán festőművész és egyszersmind művészettörténész, számos kiállítás kurátora, publikációk hosszú sorával a háta mögött. Pályafutásának két szimultán futó ága között a szellemi kapcsolatot tehát – tagadhatatlanul némi leegyszerűsítéssel, de a valóságtól el nem rugaszkodva jelenthető ez ki – Rippl-Rónai József művészete képezi, amelynek ő a legavatottabb kutatója s egyik szellemi örököse is.

Horváth János (a Milán keresztnévet művésznévként teszi hozzá) 1973-ban a pécsi Tanárképző Főiskolán, 1979-ben a budapesti Képzőművészeti Főiskolán szerzett oklevelet. Három évig egy kaposvári szakközépiskolában tanított, majd 1976-tól a kaposvári Rippl-Rónai Múzeum művészettörténésze, kezdetben egyben a múzeum keretei között, a Dunántúl egyik legismertebb kiállítóhelyeként működő Somogyi Képtár vezetője is. 1985-től a képzőművészeti osztály vezetője, 1980-ban és 1990-ben rövid ideig megbízott igazgató, 1993-tól tudományág-vezető referens. Ő a létrehozója a kaposvári Róma Villában, a művész egykori otthonában, eredeti körülmények között megtekinthető Rippl-Rónai-gyűjteménynek és kutatási központnak. Tevékenységét 1988-ban Kaposvár város, 1989-ben Somogy Megye Művészeti Díjával, 1992-ben a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjével ismerték el. 1988-tól vezeti a kaposvári Balázs János Képzőművészeti Kört. Négy somogyi művész – Zichy Mihály (Zala, 1979), Kunffy Lajos (Somogytúr, 1979, felújítva: 2006), Bernáth Aurél (Marcali, 1984, 1991-ben bezárt), Rippl-Rónai József (Kaposvár, 1978, felújítva: 1996) – állandó emlékkiállításának, valamint a Rippl-Rónai Ödön Gyűjteményt bemutató állandó tárlatnak (Kaposvár, 1991, felújítva: 2000) rendezője. Rippl-Rónai József művészete, hagyatékának feldolgozása három évtizede foglalkoztatja, de valójában a somogyi művészet egésze képezi kutatási területét, időszaki kiállításainak, publikációinak döntő többsége ehhez a körhöz kapcsolódik. Muzeológusi pályafutása során nagy szerepe volt a kaposvári múzeum gyűjteményének fejlesztésében és a közönség számára történő bemutatásában, népszerűsítésében. Az utóbbi években megjelent, jelentős eredeti forrásanyagra támaszkodó könyvei – Rippl-Rónai Ödön impozáns kollekciójának feldolgozása (2002), Balázs János (2005) és Kunffy Lajos (2005) életművének bemutatása, illetve a Rippl-Rónai Józsefről kiadott informatív album (2006) – monografikus igényűek és rendkívüli szakmai jelentőséggel bírnak. Jelentős összefoglalói születtek Somogy megye képzőművészetéről (1995, 2000), nagyszámú kisebb publikációja jelent meg helyi orgánumokban, katalógusokban.

Első önálló kiállítását 1975-ben rendezte Kaposváron (TIT Galéria), azóta több mint huszonöt tárlata során olyan rangos galériáknak is vendége volt, mint a viroviticei (SRB) Városi Múzeum (1981), a budapesti Helikon Galéria (1984), a pécsi Műhely Galéria (1995), a Lancasteri (USA) Galéria (1996), a kaposvári Vaszary Képtár (2006) vagy a keszthelyi

Helikon Kastélymúzeum (2008). Rendszeres résztvevője különböző országos tárlatoknak, valamint a somogyi képzőművészek csoportos kiállításainak, 1979-től tagja a Művészeti Alapnak, majd utódjának, a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének.

Festőművészként az inspiráló mesterhez alapvetően két fogalommal kapcsolódik: a kolorizmussal és az elsősorban a Rippl-Rónai párizsi korszakára jellemző szimbolizmussal. A kötődés inkább a mélyebb rétegekben érződik, mintsem a felszínen, hisz piktúrája erőteljes, egyéni és következetes. Kiindulási pontját leginkább a múlt század első évtizedeinek expresszionista és szürrealista törekvései képezik. Nem keres kapcsolódást a kortárs művészeti trendekhez, mint festőt hidegen hagyják a napi divat-szeszélyek. A képet, az „imagót” hagyományos értelemben kezeli, központi témája az ember, a pillanatnyin, az egyedien keresztül mindig az általánosítható mondanivalót keresi. Azt mondhatnánk róla, látványelvű művész, miután képein többé-kevésbé megtartja, legalábbis kiindulási pontként alkalmazza a klasszikus arányrendszert és perspektívát, a „látvány” fogalma ugyanakkor csupán ehhez, és nem a külvilág vizuálisan érzékelhető történéseihez kapcsolódik. A kompozícióin feltűnő alakok nem azonosíthatók, nem bírnak konkrét személyiséggel, sokkal inkább emóciók perszónifikációjaként értelmezhetők. Ehhez kötődik öltözetük, illetve annak hiánya is. Utóbbi részben a nemi identitás hangsúlyozója, részben a leplezetlenség vagy a tisztaság allegóriája. A viselt ruhák kortalanok, inkább archaizálók, mint divatosak. Nincs korjelző szerepük, sem társadalmi kötődést vagy szociális rétegződést nem jelölnek, de nem segítik elő viselőjük meghatározását sem. Csupán a képi szereplők civilizációs fokának és körének meghatározására alkalmasak: leginkább európai jellegűnek mondhatók, s a felruházottság jelzéseként foghatók fel. Nem adnak semmi további konkrét fogódzót, mint ahogy maguk a figurák is nélkülözik az egyéni karaktert. Absztrahált, olykor groteszk vonásokat hordozó arcuk maszkyszerű, nélkülöz minden érzelmet. Nem azért, mintha a festő ezeket ki akarná küszöbölni – sőt, éppen adekvát vizuális megfogalmazásukat tartja talán legfőbb céljának –, csupán az eszköztárába nem illik bele a mimika révén történő megjelenítésük. Az érzelmeket a gesztusok, a mozdulatok, a testhelyzet, a kompozíciók szereplők egymáshoz való, gyakran bonyolult, ugyanakkor láthatóan teljesen indulatmentes viszonyrendszere fejezi ki. Ennek révén ábrázolásuk sokkal szenvtelenebb lesz, tárgyilagosabbnak tűnik, az emóciók pszeudoracionális, objektív formában tűnnek fel. A mély értelmű gesztusok, a figurák közötti kapcsolatok és a kolorit összehangolása révén lehetőség nyílik egy olyan végtelenül finomra hangolt skála kialakítására, amelynek segítségével az egyes érzelmi rezdülések vagy mélylélektani történések a felszínes, egyedül a mimikán és a heves mozdulatokon alapuló ábrázolásnál összehasonlíthatatlanul precízebben, ugyanakkor a kívülálló hidegen dokumentatív, leíró szemszögéből fogalmazhatók meg.

Mindebből következik, hogy Horváth János Milán képein minden egyes motívumnak – alaknak, mozdulatnak, elrendezésnek, színnek – szimbolikus jelentése van. Jeleneteinek – már amennyiben a kivetülő belső történések vizuális megfogalmazása jelenetként aposztrofálható – helyszíne általában nem lokalizálható. A környezetet vagy annak jellegét, hangulatát az adott emóció határozza meg, de konkrét színhelyhez való kötődése nincs. A megszokott, valós perspektíva olykor torzzá válik, mintha prizmán vagy parabolatükrön keresztül látnánk, máskor feloldódik a

háttérsíkban. Nem találkozunk környezetjelző elemekkel: növényzettel, természeti objektumokkal, tereptárgyakkal, architekturális részletekkel, illetve csak ritkán, abban az esetben, ha azoknak a narratívában hangsúlyos szerep jut. Gyakoriak viszont a titokzatos, misztikus fényjelenségek, amelyek meghatározhatatlan, a horizontvonal alatt vagy a néző mögött elhelyezkedő titokzatos forrásokból származnak. Sápadtan derengő sárgák, rejtélyesen pulzáló kékek, különösen vibráló zöldek, forró izzással remegő vörösök keverednek olykor egy kompozíción belül is, néha látszatglóriát rajzolva a látomás mögött, annak szereplői számára nem, csak a néző számára látható víziók körül. A jelenések gyakran többrétegűek, de nem a képi szereplők vizionálnak, hanem azok számunkra teszik egyértelműbbé a jelentést. Tromp l'oeuil jellegük csupán előttünk nyilvánvaló, így inkább nem is kép a képben, inkább kép a képen vagy a kép mögött megfogalmazás fejezi ki a lényegüket.

A szereplők tehát kvázi színészek, akik eljátszanak egyes szerepeket, vagy ha együttesen tekintünk rájuk, megszemélyesítenek bizonyos hangulatokat, belső lelki történeteket. Bár az alkotások címe olykor klasszikus, néha kifejezetten bibliai történetre utal (Orfeusz, Dante-variációk, Ádám-Éva, Exodus, Golgota stb.), ezeket a művész legfeljebb keretnek használja fel, lényegüket egyéni mondanivalójához igazítja. A képek kivágata általában meglehetősen szűk, a figurák teljes mértékben kitöltik, pontosabban ők maguk képezik a kompozíciót, és nemritkán csupán félalakban jelennek meg. Az általuk eljátszott szerep a szemlélő számára nehezen követhető belső logikára épül, az interpretáció így elsősorban az asszociációkra és az egyéni értelmezésre támaszkodik. Teljesen önkényesnek mégsem mondható, hisz a művész az említett eszközökkel megadja a meditatív elmélyülés alapvető szempontjait, azonban nem adja kézbe a kódot a képen kivetülő belső történetek, érzelmi megnyilvánulások konkrét megfejtéséhez. A nézőnek úgy nyílik lehetősége a képekkel történő azonosulásra, hogy a dekódolásuk során az értelmezési folyamat utolsó lépcsőinél a saját tudatalattijából felbukkanó emlékfoszlányokat használja fel. Ennek révén válik nyilvánvalóvá, hogy Horváth János Milán egyes alkotásai olyan belső történetek vagy érzelmi megrázkódtatások kivetülései, amelyek konkrét élethelyzetekhez kapcsolódnak. Ezek a születéstől egészen a halálig terjednek, de magukba foglalnak filozofikus, olykor szofisztikus töprengéseket az ember és a transzcendens szféra viszonyáról, az élet vagy akár a halál értelméről és céljáról, a sötétség és a világosság harcáról és permanens körforgásáról, máskor egy adott élethelyzethez kötődő érzést vizualizálnak: békességet, örömet, szeretetet, félelmet, magányt. Talán leginkább emblematis, művészetének esszenciáját megfogalmazó képén, a *Nyitott kapuk* c. kompozíción (1994) az előtérben balra lévő és a vele való azonosulás lehetőségét teljes mértékben felkínáló, csupán mellképkivágatból látott, kifejezéstelen arcú férfialak olyan, egymás mögött elhelyezkedő nyílások során tekint át, melyek mindegyike mellett egy-egy ruhátlan nőalak áll vagy éppen görnyed, az utolsó pedig egy virágzó, fényárban úszó kertbe nyílik. Íme az életút stációi, a végső beteljesedés reményével. Minden predesztinálnak tűnik, szenvtelen racionalitással szemlélhető és elemezhető, de ott rejtőzik mögötte a dolgok legmélyén megbúvó, az élet rendezettségébe vetett, a művészetét alapvetően meghatározó hit is.

Kostyál László

About János Milán Horváth

Because of Rippl-Rónai – was the reply to the following question in an interview: What can be the reason for the fact that unlike other similar wishes, the childhood dream of János Milán Horváth concerning painting has not faded with the passing of time. He has remained faithful to this dream, he became a painter inspired by Rippl-Rónai, and the other field of his dual profession can be traced back to this, which means not only has he 'written' pictures, but he interpreted them as well. After all, János Milán Horváth is a painter and art historian at the same time. He has been the curator of numerous exhibitions with a long row of publications behind his back. It can be stated with some simplification but keeping to reality that the spiritual connection between the two fields of his career running simultaneously has been realised by the art of József Rippl-Rónai, of which he is the most renowned researcher as well as one of his spiritual inheritor.

János Horváth (He added Milán as a pen-name.) graduated from the Teacher's Training College in Pécs in 1973; he got a degree at the College of Fine Arts in Budapest in 1979. Then he became an art historian at the Museum of Rippl-Rónai in Kaposvár. In the beginning, in the scope of the Museum he had been the director of the Art Gallery of Somogy one of the best known exhibition halls then. He has been the director of the Department of Fine Arts since 1985, and an executive for the branch of learning since 1993; he was an appointed director in 1980 and 1990 for a while. He created the Research Centre and the Collection of Rippl-Rónai that can be visited in its natural environment located in Róma villa (Rome hill), the home of the artist. His activities were appreciated with the Prize of the City of Kaposvár in 1988, the Artistic Award of Somogy County in 1989, and the Gold Cross of Merit of the Hungarian Republic in 1992. He has been the leader of the Circle of Fine Art in Kaposvár named after János Balázs. He has been the organiser of permanent exhibitions held in commemoration of the four artists from Somogy county: Mihály Zichy (Zala, 1979), Lajos Kunffy (Somogytúr, 1979, renovated in 2006), Aurél Bernáth (Márcali, 1984, closed in 1991), József Rippl-Rónai (Kaposvár 1978, renovated in 1996) as well as the permanent exhibition presenting the collection by Ödön Rippl-Rónai. (Kaposvár, 1991, renovated in 2000)

He has shown great concern about the art and research of the legacy of József Rippl-Rónai for three decades, but in fact his field of research is made up of the whole art of Somogy county. Thus, most of his periodic exhibitions and publications are connected to this. In his career as a curator he has taken a prominent part in the development of the collection of the Museum in Kaposvár and its popularization and presentation to the general public. His books published in the last few years include the Working up of the Collection by Ödön Rippl-Rónai (2002), the Presentation of the Life-work of János Balázs (2005) and the Presentation of the Life-work of Lajos Kunffy (2005) as well as the Informative Album about József Rippl-Rónai (2006).

He has published remarkable summaries on the fine arts of Somogy county, and a great number of smaller publications in the local media and catalogues.

His first individual exhibition was held in 1975 in Kaposvár. (TIT Galéria). Since then, in the course of his over twenty-five exhibitions, he has been invited to such noted galleries as the one in Virovitica (Croatia), the City Museum (1981), Helikon Galéria in Budapest (1984), Műhely Galéria in Pécs (1995), Gallery of Lancaster (the USA), Vaszary képtár in Kaposvár (2006), and Helikon Kastélymúzeum in Keszthely (2008). He has been a regular participant of the various national exhibitions as well as the collective exhibitions of artists from Somogy county. He has been a member of the Artistic Fund and its successor the National Association of Hungarian Creative Artists since 1979.

As a painter, he is connected to the inspiring master with basically two concepts: Colourism and Symbolism, the latter characterizing Rippl-Rónai's period in Paris. This clinging can be felt in the deeper layers rather than in the surface as his pictures are powerful, individual and consistent. As his starting point, he relies on the endeavours of Expressionism and Surrealism in the first few decades of the 20th century. He does not search for any connection with contemporary artistic trends; as a painter, he refrains from the current whims of fashion. He treats the picture, 'imago' in a classical way; he focuses on the 'human'. His main concern is the general message through the momentary, the particular. He can be described as a 'visual image-conscious' artist, someone who more or less keeps or at least employs the classical system of dimension and perspective as a starting point; his concept of view is associated with only this rather than the events one can visually perceive from the outside world. His figures depicted in a composition can not be identified lacking a personality of their own, much rather they can be interpreted as a personalization of emotions. Their clothing or the lack of it reveals it. The latter partly emphasizes sexual identity, partly the allegory of nakedness or purity. The garments worn by these figures are timeless, rather more archaic than fashionable. They do not represent any age, they are not set in definite social relations or layers, and do not define their owner, either. It is only their level of civilization and circle that one can gather from them. Principally, they can be described as European conveying the idea of an endowed state. One can not get any closer to them as the figures themselves lack individual character. Their abstract faces occasionally with a grotesque impression look like a mask not expressing any emotions. The painter is not intending to keep away from them, in fact, his main goal is to define them visually in an adequate way. Only, he refrains from depicting them through mimics which is far from his set of devices. Emotions are expressed by gestures, movement, body position, and a complex but noticeably unemotional relationship between the characters of the composition. Due to this method their portrayal seems much more apathetic, impartial; emotions appear in a pseudo-rational, objective way. The employment of gestures with a deeper meaning, relations between the figures and the integration of colorit make it possible to create a well-refined scale that helps define from a documentative and descriptive point of view of an outsider certain spiritual motifs or depth-psychological events much more precisely than through mimics or the depiction of passionate motions.

Consequently, in the pictures of János Milán Horváth, each motif, figure, motion, arrangement and colour has a symbolic meaning. We are not able to locate the setting of his scenes – if the visual description of the projected inner thoughts can be named a 'scene' at all.

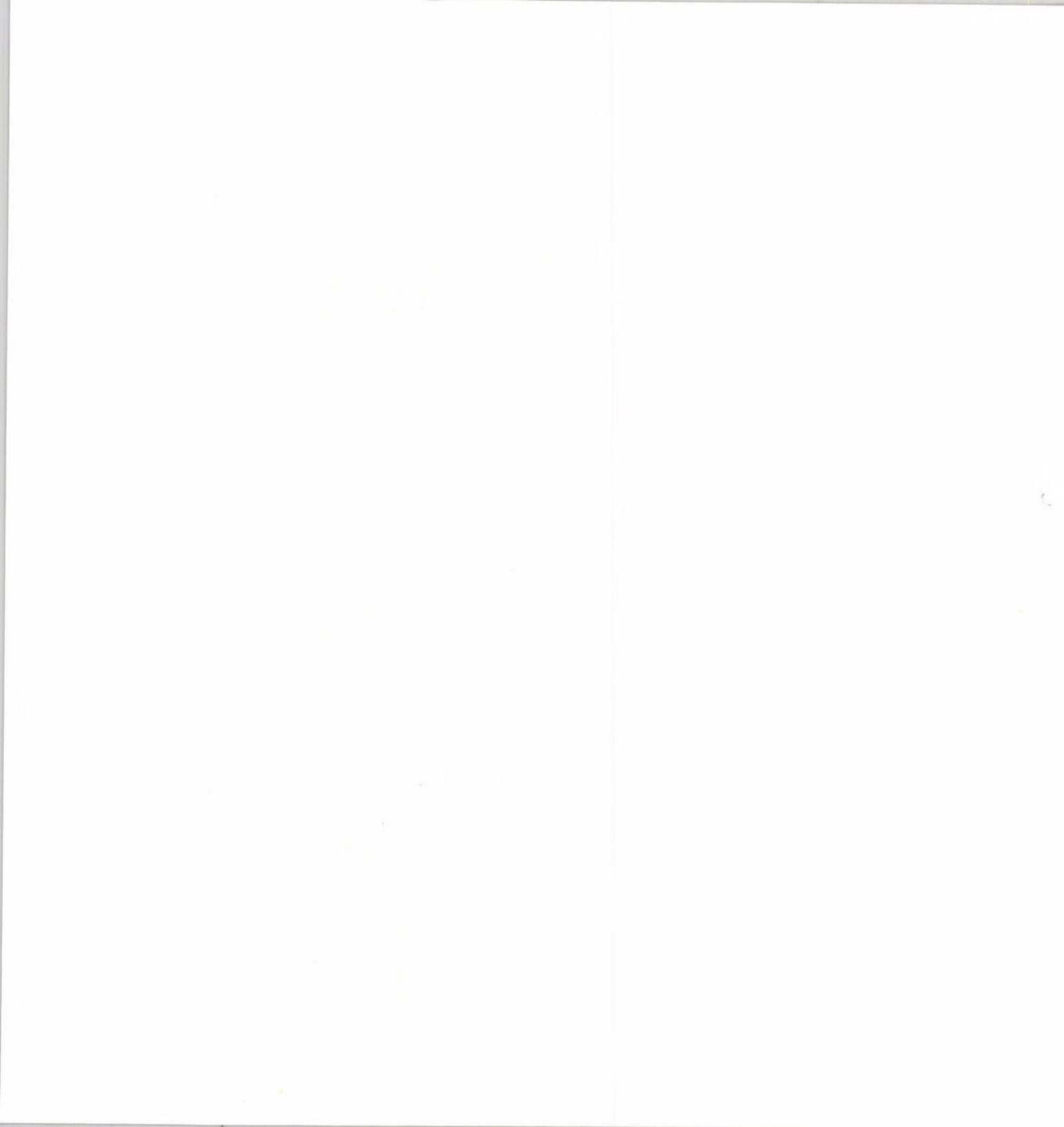

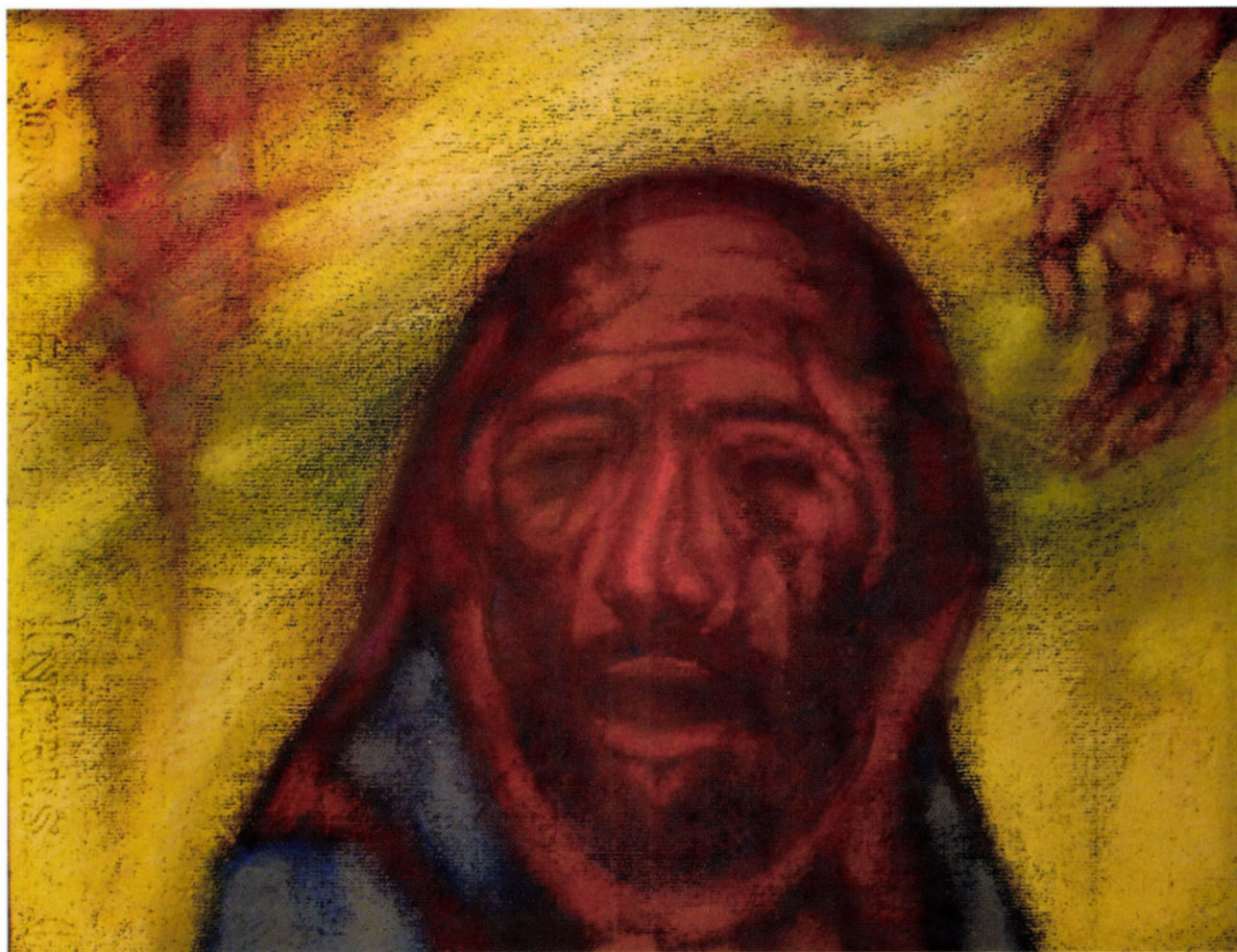
The setting or its characteristics and atmosphere are determined by the very emotion, but it can not be localized. Occasionally, the common, real perspective becomes grotesque as if we saw it through a prism or parabola mirror; at some other time it dissolves in the background. We do not come across items that make up an environment: plants, elements of nature, landmarks, details of architecture, or mysterious occurrences of light are very common that come from unidentifiable mystic sources under the horizon or from behind the viewer. Colours of gloomy yellow, mystically pulsing blue, peculiarly vibrating green, glowing-trembling red mix within one composition, sometimes depicting an illusion-glory behind the vision that only the beholder can comprehend around the vision, the characters can not do so. The visions often have more than one meaning, but it is not the characters in the picture that visionize, they only help us get the real message. We are aware of their characteristics of Trompl'oeuil, so they can be defined as a picture on or behind the picture rather than a picture within the picture. Actually, the characters are so-called actors that perform certain roles, or if we view them as a whole, they personify some moods, inner feelings. Although the titles of these pieces of work are classical, sometimes they refer to stories from the Bible (Orpheus, Dante variations, Exodus, Golghota, etc.) The artist employs them as a frame to adjust them to his own message. The cut-out of these pictures are usually rather narrow, the figures fill the space completely, or they make up the composition often appearing in half-length. The role they play is based on an inside logic that is difficult for the beholder to follow, so interpretation may rely on one's associations and individual explanation. Still, it is not arbitrary as the artist provides us with the basic criteria using the above devices to become absorbed in meditation. However, we are not given a code to solve the inner events of the soul and its emotional manifestations. The viewer's only opportunity to identify himself with the pictures is to use his own scraps of recollections from his subconscious when decoding them at the last steps of the process of interpretation.

Doing so, it becomes clear that certain works of János Milán Horváth are such projections of inner motifs or emotional shocks that are connected to particular situations in life. They can spread from birth to death involving philosophical, sometimes sophistic pondering about the relationship between the human being and the transcendental sphere, the meaning and object of life and even death, the struggle between darkness and light, and the perpetual recurrence. Another time they visionize a feeling associated with a certain situation in life: tranquillity, pleasure, love, fear, loneliness. In his most emblematical picture entitled *Nyitott kapuk* (Open gates) – perhaps the best example to understand the essence of his art – on the left hand side of the foreground, with his chest showing, the figure of a man with an unemotional face offers the viewer to identify himself with him looking through openings behind one another where the figure of a woman is standing or bending while the last gate opens into a garden in blooms brilliantly illuminated. Here are the stations on the path of life hoping for a final fulfilment. Everything seems to be predestined, can be observed or analysed with a detached rationalisation, but there is a faith hiding behind it that takes cover in the depth of things, the orderly nature of life, a faith that primarily defines his art.

László Kostyál

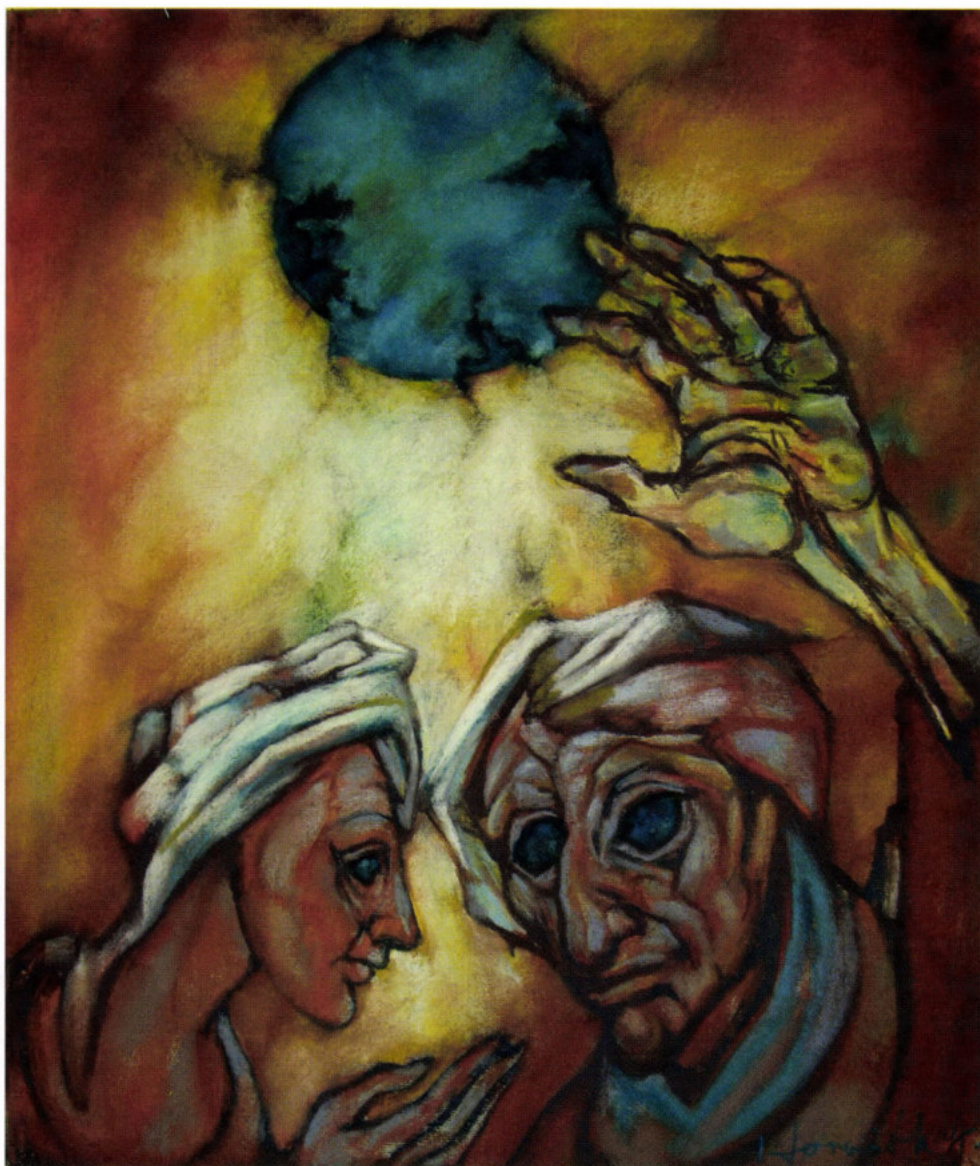

Önarckép 1981.

Prófeta 1982.

Szomszédok 1984.

A távozó 1984.

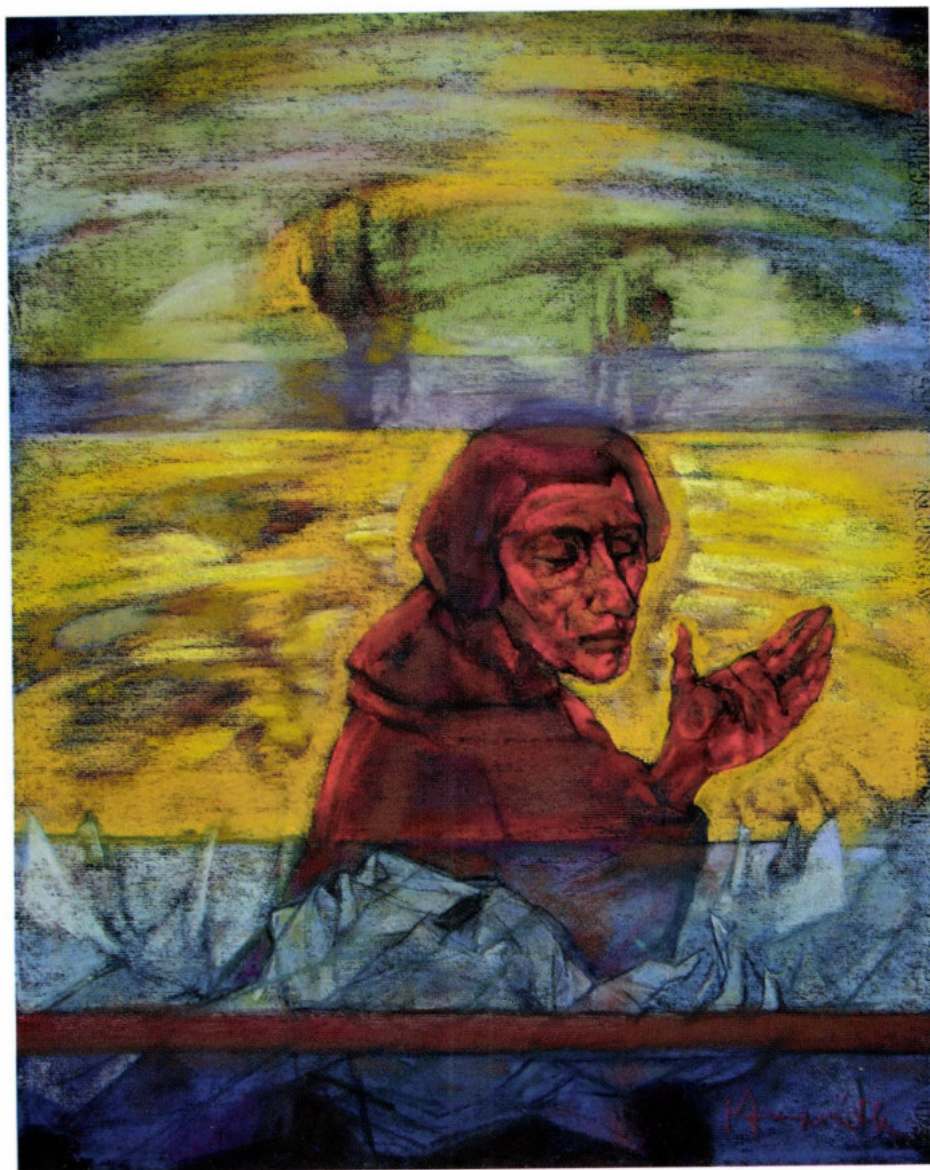
Látogatás 1983.

Filozófus 1982.

Felfedező 1985.

Jéghegy - Távolság a partoktól 2008.

Leányvásár alkímistával (Magyar legenda) 1986.

Nomádok 1983.

Kalapos fiú 1988.

Útkeresők 1987.

Erdei jelenet 1988.

Erdőben 1989.

Így jöttünk 1987.

Harangzúgás 1988.

Az idegen 1985.

A dalnok 1987.

Artisták 1988.

Ecce homo 1987.

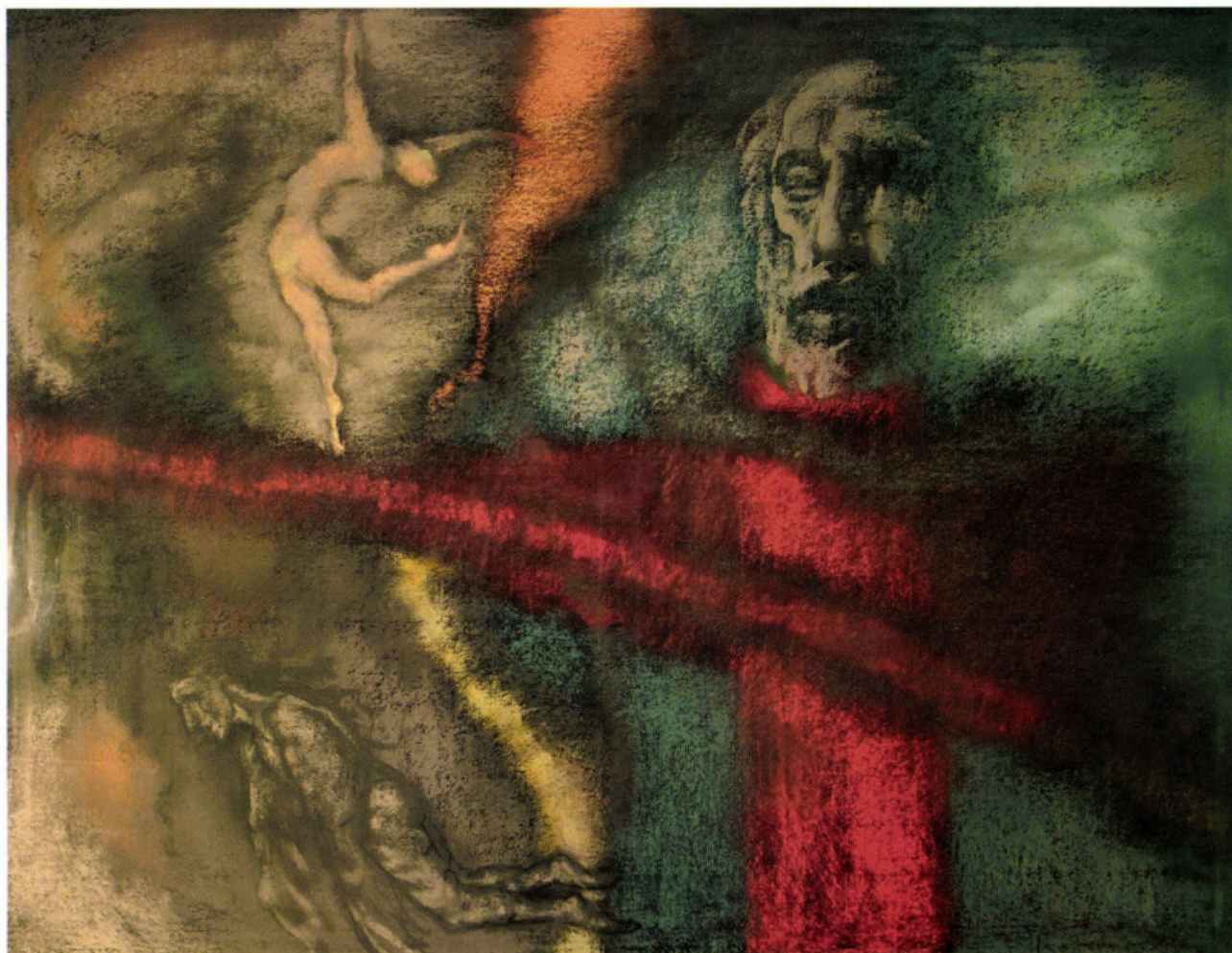
Exodus 1989.

Az én váram 1988.

Epilógus 1985.

Csend és kiáltás 1987.

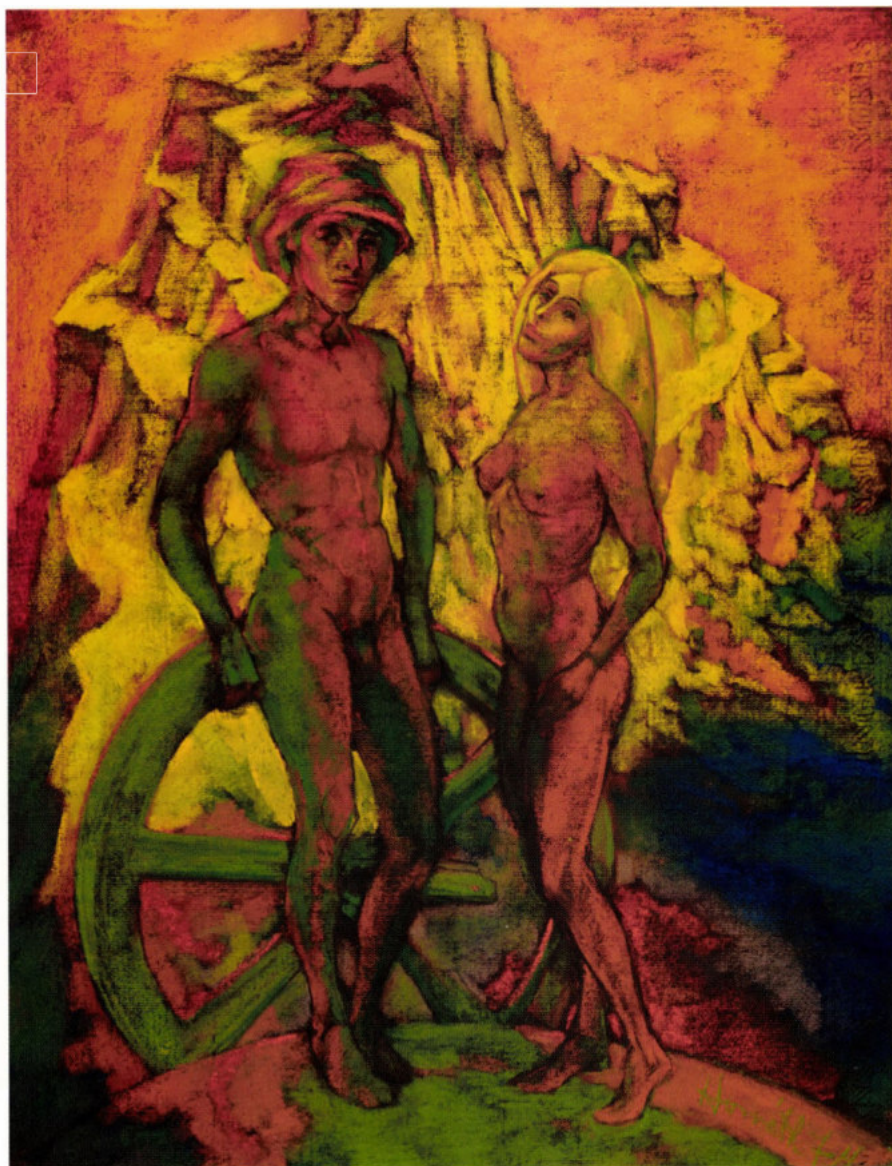
Forrás 1988.

Művészpár 1991.

Ádám – Éva III. 1996.

Aktsoport 1992.

Vízparti fák 1987.

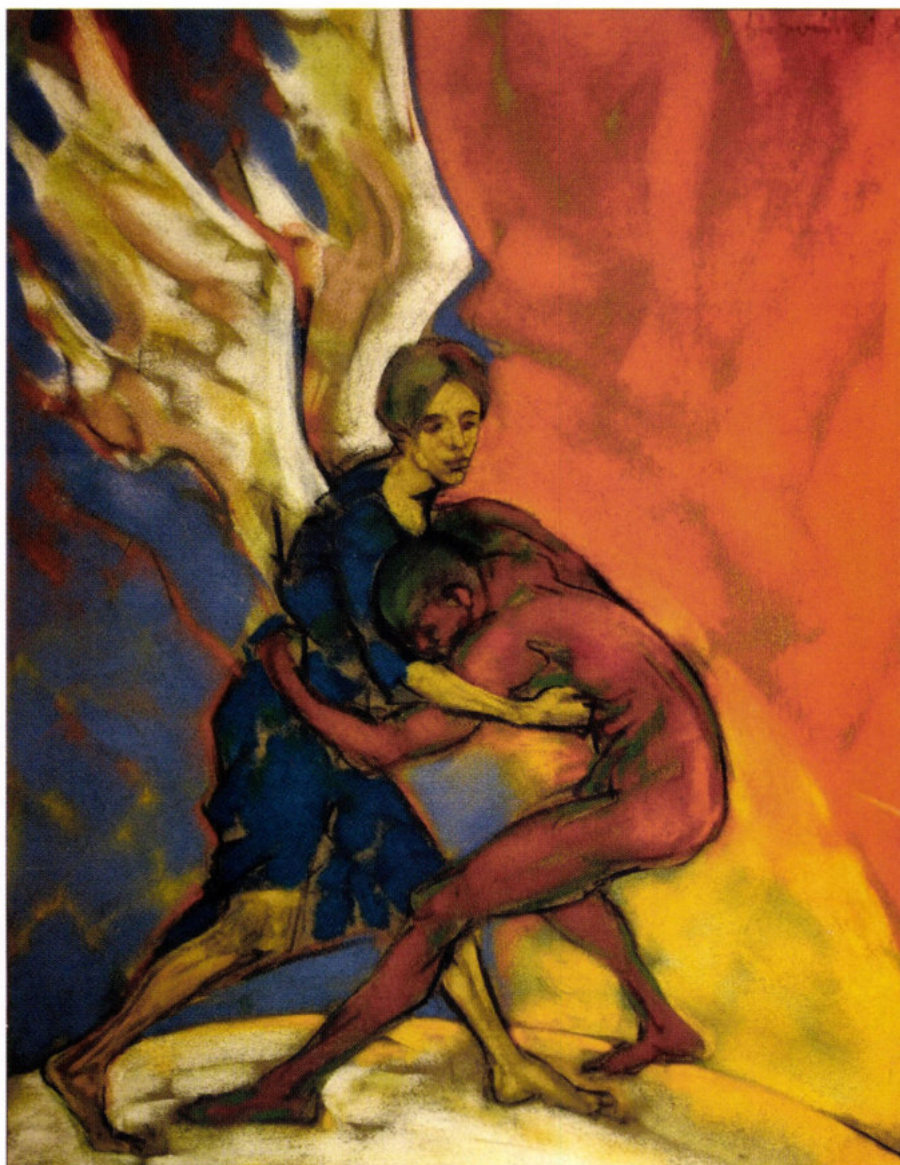
Bolond a hegyen 1994.

Stációkép 1995.

Jákob és az angyal 1996.

Káin és Ábel 1998.

Cirkusz 1989.

Dante-variáció II. 1996.

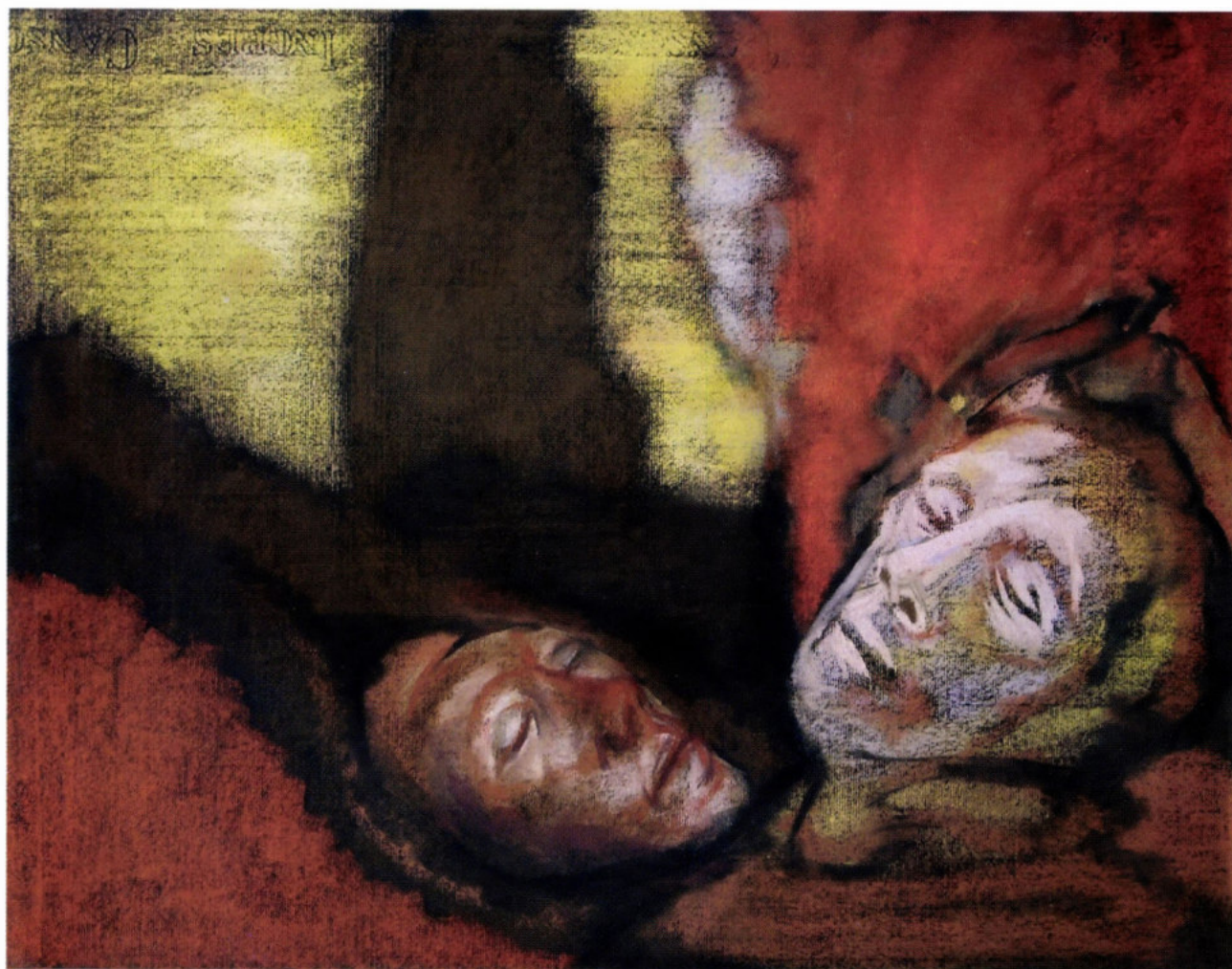
Vándorének 1998.

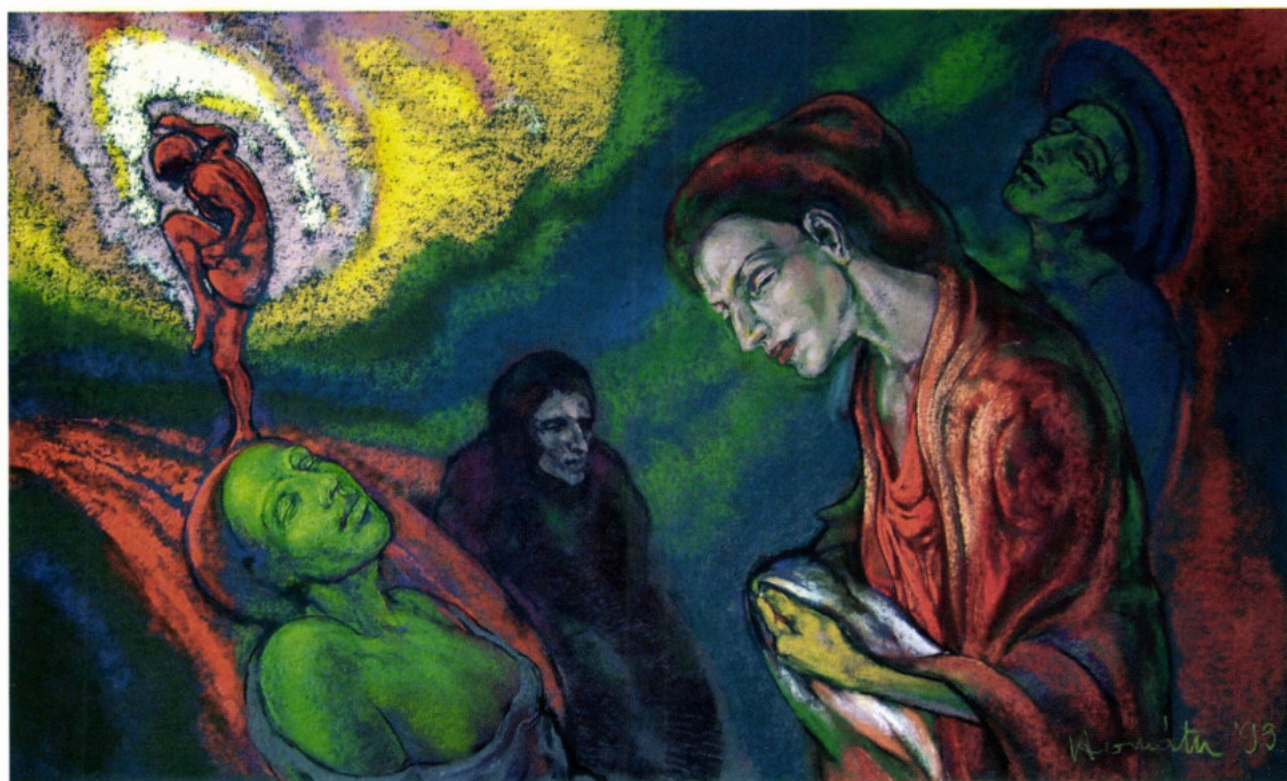
Mutatványosok 1997.

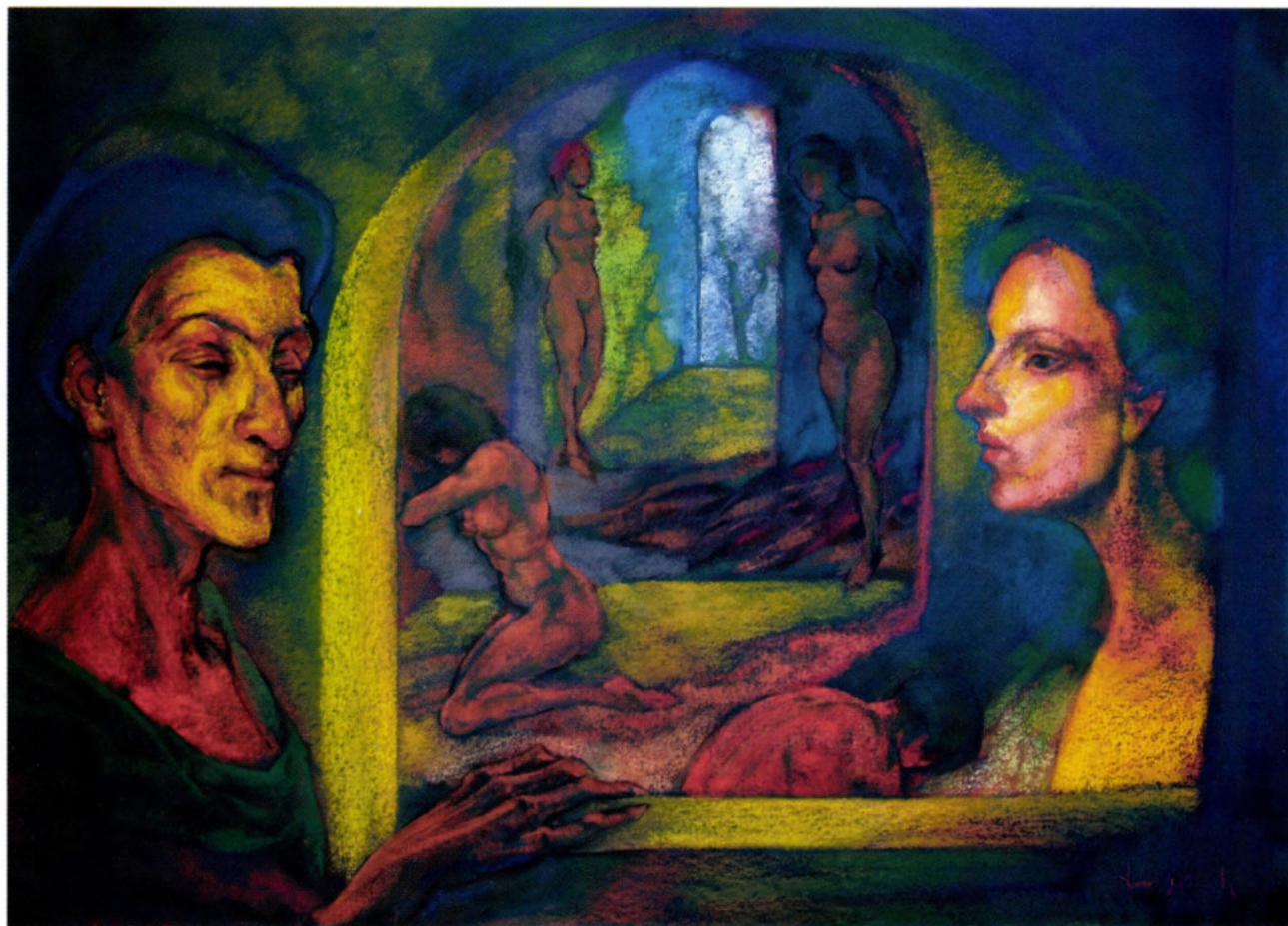
Golgota-töredék 1985.

Et in arcadia ego 1993.

Nytott kapuk 1994.

Katakomba 2008.

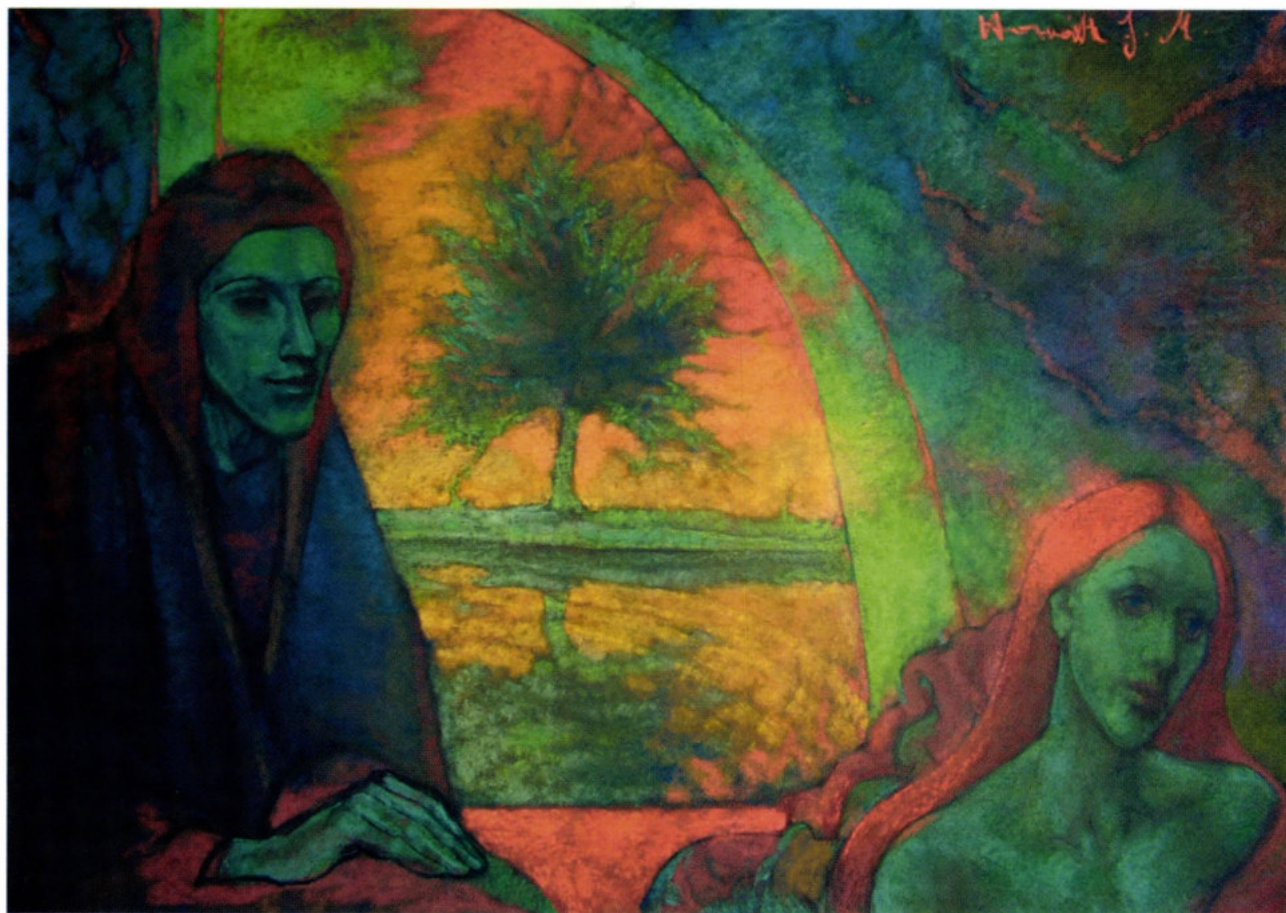
Jó pásztor 2000.

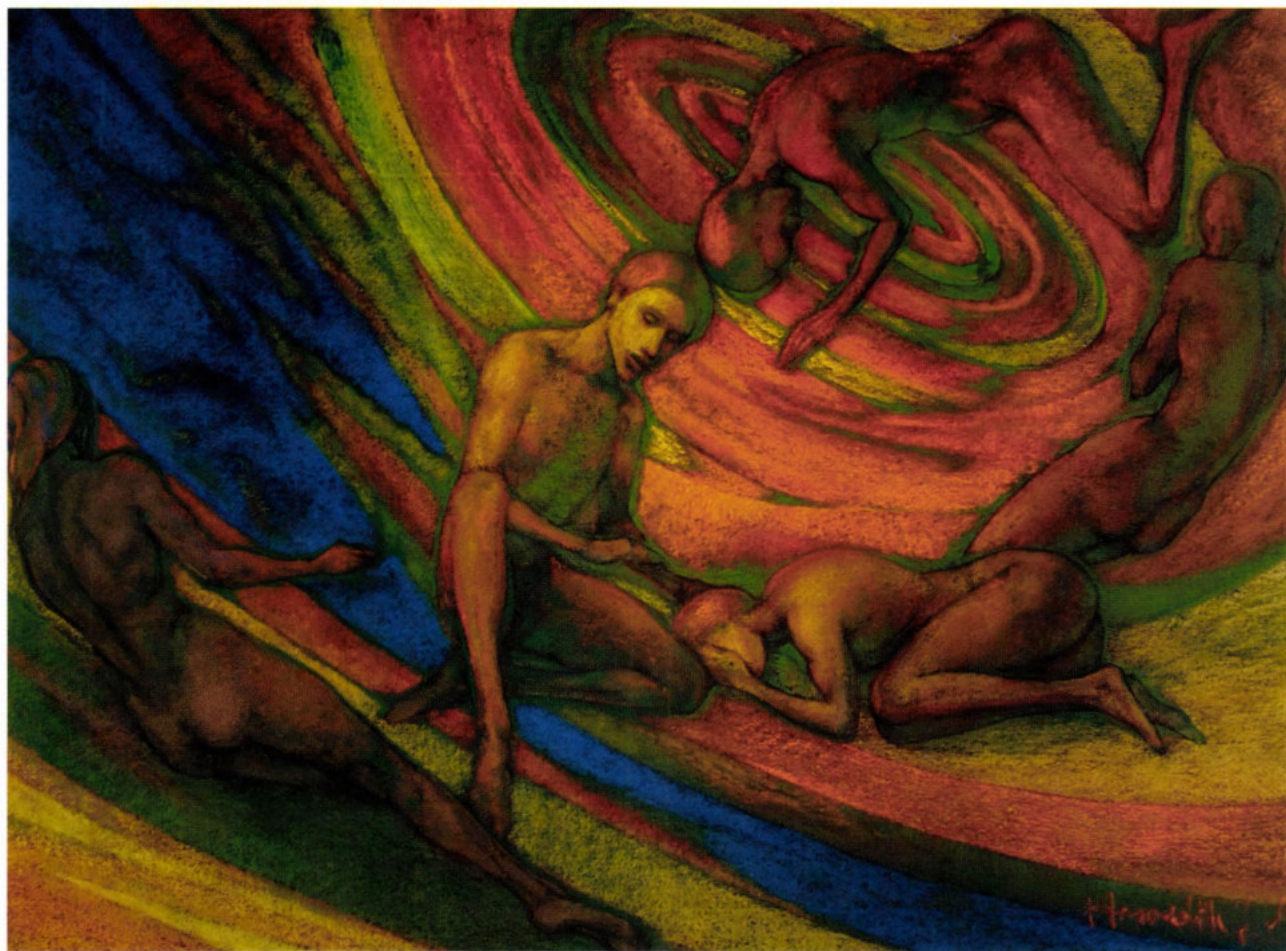
Napfogyatkozás 1999.

Dante és Beatrice 2006.

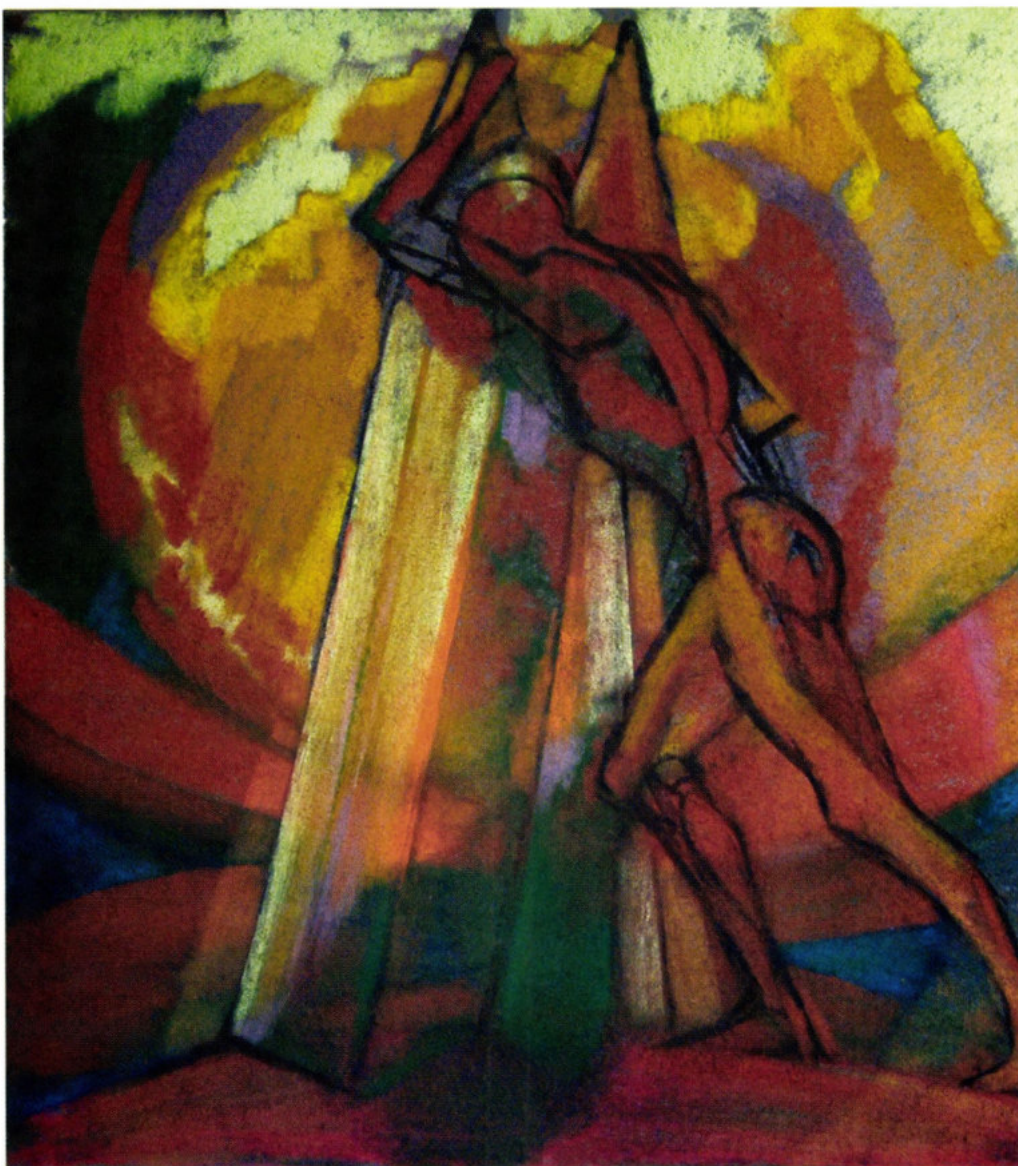
Játszótér 2003.

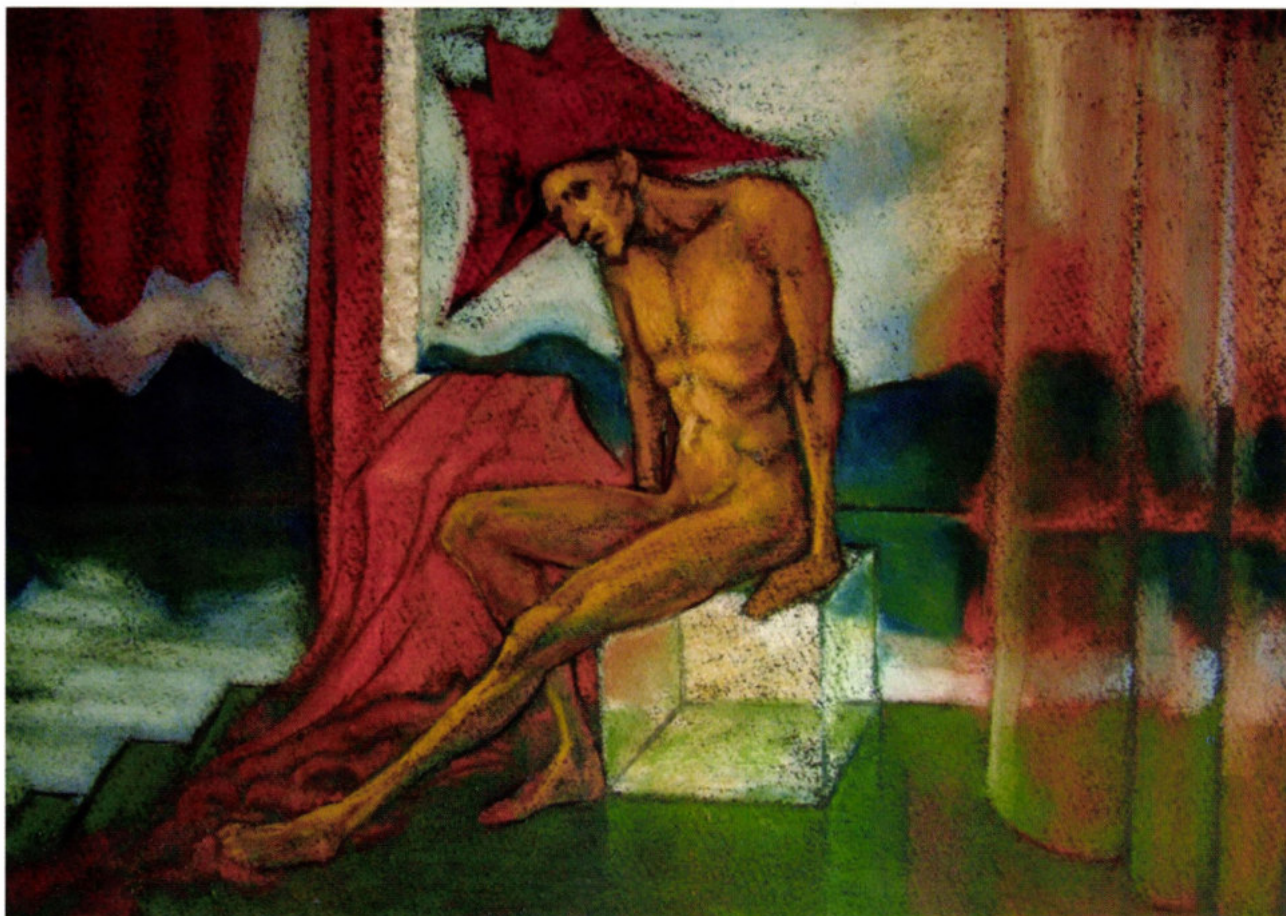
Rózsalovag 2003.

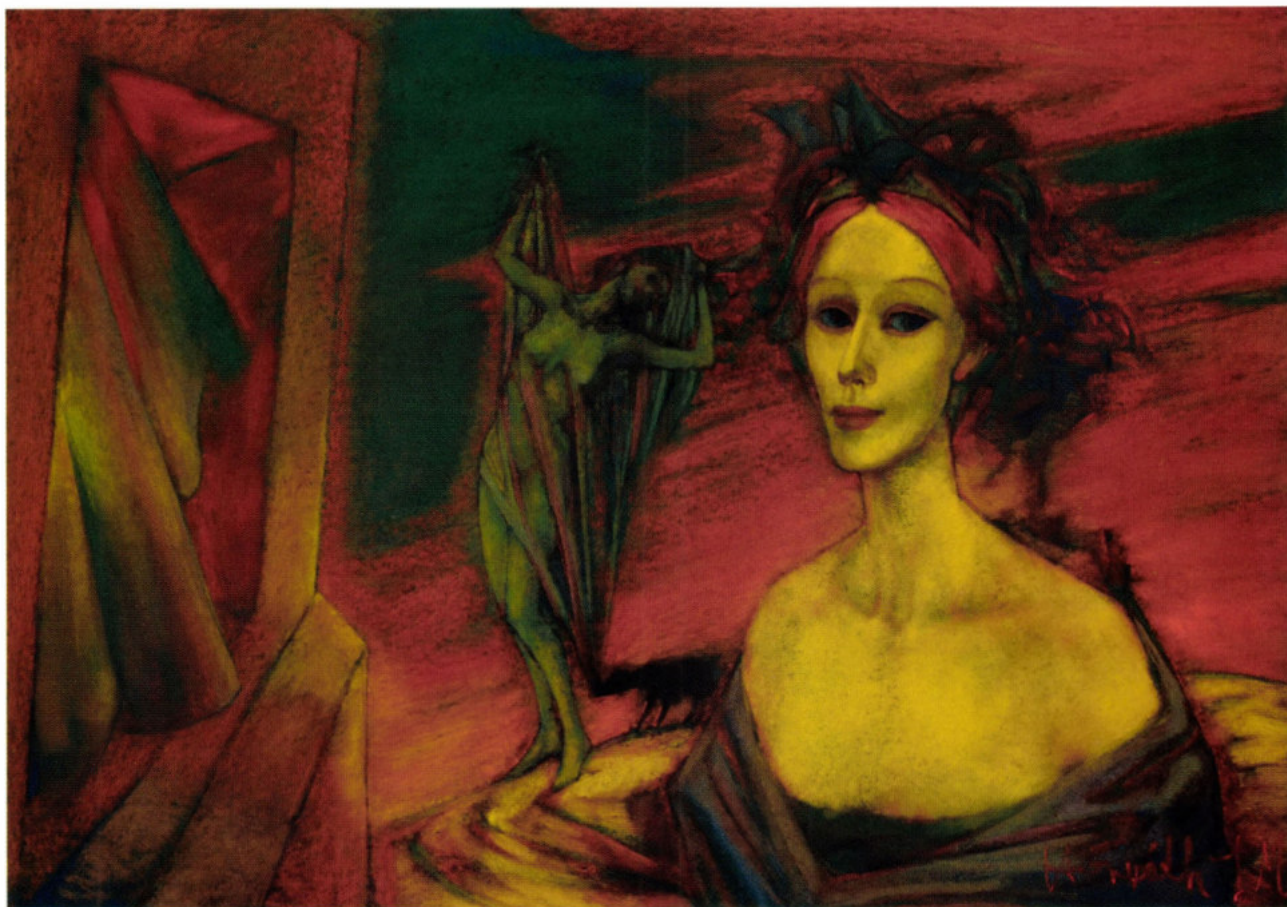
Mózes 2003.

Harlekin 2000.

Anima 2009.

Cigányok 2007.

Nővérek 1997.

Korzó 2009.

Égő zsinagóga 2009.

Gondola 2009.

Szirén 2009.

Lélekvesztő 2009.

Mutatványosok II. 2009.

Liliomkert 1974. (linóleummetszet)

Fésüs Éva:

Horváth János Milán kiállítására

Honnan jöttél? Micsoda sötétségből,
és hol szerezted mégis a reményt?
Mekkora fájdalmakon bukdácsoltál,
s kitől tanultad a szerelmet,
míg úttalan utad idáig ért?
Az eszmélet fénye hol érintett meg,
hogymondhattad végre: én vagyok!...?
E kérdések folyton körülszignek,
és te feloldódsz hitben, sejtelemben,
mert semmire sincs válaszod.

Elhangzott 2006. január 20-án Kaposváron
a Vaszary Képtár megnyitóján.

Suttogások, sikolyok 1974.

Üvöltés 1975.

Weidner Balázs:

Horváth János Milán festőművészhez

S most próféta, hogy a világ repedez
s özönvíz zúdul gyűlölködve rá,
most próféta a jövőnek te kellesz,
törd kezeid merészen szabaddá!

S ecset ujjaid közt, mint bárka ússzon
megmentve fajait mind a Földnek,
majd teremtsd meg kincseit papíron,
hol végtelen új életet szőnek.

Teremtő vagy, s kezedben szabad földi,
ki égi elmédből bármit ölthetsz.
Fekete háborút tudsz ketté törni,
ha vásznadra némán békét festesz.

Hát pingálj színeket, ezret s még ezret,
mikből kiolvad buzgón a remény,
s mint Piatsek bácsi vörösbor mellett,
műveid is ragyog ezreknek szemén.

Elhangzott 2007. június 1-jén Budapesten
Horváth János Milán kiállításának megnyitóján
az UNIÓ GALÉRIÁBAN.

Dúdoló lány 1975.

Matyikó Sebestyén József:

Az örökkévaló játéka titok-mély dobozban 60 kavics
Horváth János festőművésznek

Mi van a rejtett mesében
a szó, az emlékek zárta űrben
tetők és rejtett temetők
Isten utcáin árnyék háztetők
lesütött borítékja –
az örökkévaló megőrzi
messzi meséit temploma
öreg fákon aszott–apácák
mi van ebben a rejtett mesében
a csillaggá álmodott
messzi űrben
ebben a mély
sivatagban
csillagos fű-koszorú csöndben
s temető messzi dobozban –
járda és járvány
tilos mély magosban
ahol az Isten is játékait őrzi,
a messzi árnyék szemeit kiverzi
ahol az Isten
háromszögű s játszik

lábaim vaspántja
az éggel parolázik...
a templom is beázik
az éjszaka lesüti
cserép–szempilláit
és arcát,
a tetőtlen mezőkön
az éj
amikor a mindenség
irka minden őszen
bor szűkölte dongán
a templom is ázik –
Kinyitja az Isten
égi vitorláit,
amikor az őszen
halálos magosba
csillagtalan éjjel
néz a csillagokra...

Berzsenyi utca eleje

Önéletrajzi töredékek

Össze vagyok növe a szülővárossal. Hatvanéves távlatból keresem elő a legkorábbi emlékeimet. Azért csak a koraikat, mert az egy más, már letűnt világ. Ha jól sikerül leírnom, az olasz neorealista filmekkel rokon képsor tárul majd fel... Tulajdonképpen folytatom mesélő kedvű anyám sokat hallgatott kaposvári történeteit.

A Berzsényi utcában nőttem fel a zsidó templom és az autókarosszéria-javító műhely körzetében. Forgalmas, népes utca volt földszintes házakkal. Lebontották, és egészen más városrész lett belőle. A jó ötven évvel ezelőtti kockaköves úttesten Nagykanizsa felé áramlott a forgalom. A felső végén a Vöröskeresztnél volt az útelágazás. Balra a Kanizsai utca a dombtetőn végződött a Nyugati temetőnél keresztező vasúttal. Jobbra a Füredi utca kanyargott ki a városból, egy tőről a keskeny, meredek Kereszt utcával. A Berzsényi utca nyugat felőli oldalának hátsó kertjei leértek a vizenyős nádasokig. Az átláthatatlan bozótosban a pecázást nyújtó Malom árok vize folyt. A feltöltött mocsár pusztaságán rendezték a vásárokat, ahová kiskoromban elsőként a házmaster bácsi vitt magával. A valaha nevezetes kaposvári vásáron lókupeczek futtatták állataikat és mutatványosok dobolták össze az embereket. A körülállók tömegéből néztem egy tornadresseszes kamaszlányt, amint földre terített pokrócon egyensúlyozó mutatványokkal szerepelt. Nyomorúságos, szívbe markoló kép maradt róla bennem. A vásártéren építették fel hatalmas sátraikat a cirkuszosok. Mi, tíz év körüli kölykök addig ödöngtünk körülöttük, míg jegy nélkül beengedtek az előadásra...

Az utcai cégek mindenféle ipart, üzletet hirdettek. Wollák néni szatócsboltjától kezdve, Leitner óráson át, Sáfrány bácsi biciklijavítójáig utcahossz minden, még gőzfürdő is volt. Schenk bácsihoz, a borbélyhoz tizenöt évig jártam. Aztán eljött az én időm, amikor már nem kellett felnyíratnom a tarkómat. Házunkon Bertalits Szilveszter használtruha-kereskedő nagybetűs tábláját koptatta az idő, kirakatos üzlettel és felcsévékelhető vászon napellenzővel. A zárt deszkakapunkon belépve fedett, sötét kapualjon át jutottunk az udvarunkba. A négyszöget bezáró udvari lakásokban hat család lakott együtt, képviselve a társadalom minden rétegét. A szomszédokkal és az utcabeliekkel való kapcsolat különleges iskolám volt. Emlékeim útján könnyedén visszatérek közéjük, mert jól belém vésődött minden...

Lépésről lépésre fedeztem fel Kaposvárt. Játsszótársakat követve kerültem be a házak utcai homlokzata mögé. A fő kérdésünk: *milyen játékaid vannak, megmutatod?*

A kertek aljából látszó tűzfalak egy rejtettebb világ kulisszái. Szerettem fonákjáról nézni a várost, mert onnan feltárulkozik. A sufnikkal toldozott hátsó udvar apró veteményeskertjei felől a házak meztelen oldala mutatkozik. A háromszögekkel fölmeredő csupasz tűzfalak sora tarajosan cikkcakkozza a változó ég alját. A Zárdakertben volt az óvodám. Kíséret nélkül jártam oda, s némi kitérővel mindig hazataláltam. A Kontrássy utcában volt apám munkahelye. Újságíró volt, és láttam, hogy sokszor felzaklatta valami. Kevés türelme maradt számomra, emiatt a szerkesztőség ki-maradt a belvárosi barangolásaimból. Az utcán sok szekér közlekedett és sok teherautó. Emlékszem az utolsó fiákeres-re. Parádés kocsis mentében, kemény kalappal a fején ült a bakon. Kövér, pirosposzgás arca volt. Az Erzsébet Vendéglő előtt kipolírozott hintóján ülve várakozott... Hozzánk mindig lovas fuvar hozta a tüzelőt. Úgy rakodott le, hogy szét-szedte a szekér deszkáit, és minden aláúdult. Magas farakást és szénkupacot építettem a faházban, hogy esős időben

legyen egy kényelmes kuckóm. Ott barkácsolva a deszkafal résein át a zsidó templomra láttam. A magas épület tele volt galambokkal, melyek raja a nagy gépkocsidurranásra sokáig körözött. A tetőig felnövő fenyőfák roskadoztak a verebektől, akik a lovak jóvoltából az úttesten táplálkoztak. A lovak tartották el az utcaseprőket is. Az udvarunkban lakott Verdössy Béla, egy deklasszált család sérült elméjű fia, szintén utcaseprő. Ráültetett a taligájára, és zötykölve tologatott. Kedves bolond volt. Fennhéjázó történeteket mesélt magáról, de tudtam, hogy semmi sem igaz belőle. Mozifilmekbe élte bele magát. *Oké, Néró!* – hajtogatta, mert az a film volt akkor a nagy élménye. Nem is tudom, mikor volt zavart. Ha benne élt a filmben, vagy ha a pusztai élet vezérelte? Világoskék szemének, nyerges orrának, keskeny szájának nemes vonalát kópésan eszelős grimaszokkal gyermeteg mód szétzilálta beszéde közben – valami...

Az utcaseprők figurái közül kirítt a langaléta Madárfejű Jancsi. Vele dolgozott az anyja, egy töpörödött arcú fejendős asszony. Jancsi sepet, az anyja tolt a gyűjtőtáligát. Nem volt barátkozó, inkább félénk. Seprés közben fejét lassan forgatva jámboran, hunyorgó szemmel fürkészett hol az utcaköre, hol a távolba, mintha keresne valamit. Madárfejű Jancsi még mindig él, alig öregedett valamit, s a Fő utcán ráérősen sétálgat...

Én is visszajárok az utcámba, azon az úton, amelyet óvodás koromban használtam. A nagytemplomtól le a Kontrássyn, melynek szecessziós háza, a Csikász Imre aktos relief-stukkójával, világvárosi színvonalú. A Berzsényi utcán átkapcsol az agyam a múltba. Akarom, hogy éljen az emlék...

Strasszer Tibor képergetező kirakata mindig megállított. Fényképek és giccsestmények voltak kirakva. Nem tettek, s beljebb leskelődve, az üzlet falán rengeteg kép lógott. Felfoghatatlan bonyolultságát nem tudtam elemeire bontani. Megfigyeltem Strasszer bácsit, hogyan fűrészeli gérvágón a keretlécet. Két házzal tovább következett a Lucz fivérek üzeme. Az udvaron kalapálták, csiszolták, dukkózták a karambolos autókat. Édeskés festékszag csalogatott halállal fenyegető bódítással. A munkások távozása után Géza barátom nyitotta ki számomra a grund kapuját. Minden autóba beültünk, kedvünkre válogattunk a régi vonalú márkák közül. Egy áramvonalas Tátraplán párnás ülésébe süsszpedve addig forgattam az autórádió gombjait, míg egy tisztán felhangzó zenére akadtam. Elragadt a himnikus pátosz. Jóval később sikerült beazonosítanom, Edith Piaf énekelt az Exodust... A műhely mögötti autóróncshegy megmászása gyakori kihívás volt – a szülői fenytetés ellenére is –, melyet az elszagott ruhákért kaptunk.

A mi udvarunk üres és kopár volt, de tele van az emlékeimmel. A felnőttek beszélgettek, az ablakba tett rádióból futballmeccset hallgattak, a slágerek elbódították a női szíveket. A mambó volt a divat. Az udvar gyerekeit nem kellett felügyelni, elég hely volt a csatangoláshoz. A lányokhoz illő játékokat lenéztük, így a húgom is fiúsítva volt. Külön varázsa volt a hátsó zártkertes udvarnak. Sokszintes, buja növényzete volt, valaha a zsidó templom parkjáról választották le magas téglafallal. Volt benne bukszusbokros sétány kerek kőasztallal, hatalmas fenyővel, lilimágyással, illatos jázmin- és orgonacserjékkel, piros virágú vadkörtevel. Árnyékukban megbújva csigákkal, bogarakkal játszottunk. Külön volt gyümölcsfás kert barack- és almafákkal, öreg diófával. Volt egy bodzafákkal benőtt elvadult rész faházakkal, bűzlő vécesorral és disznóolakkal. A hátsó kertünkbe a kerítésen átmászva lehetett a gyerekeknek bejutni. A barackfa tetején trónolva kémleltem a szomszédos telkeket. A zsidó fiúk közül is volt játszótársam. Pisiléskor jöttünk rá, mi az a körülmetélés.

Izraelita templom

A szemközi kerítésen túli Duráczky fiúk lekicsinyeltek bennünket. Csúfolódásukkal megríkázták nővéremet, nem hitték el, hogy tud zongorázni.

Egyszer egy ember bejött az utcáról, és ást kért. Hátrament, és túrni kezdte a földet a disznóólnál. Kiemelt egy kék zománcos tejeskannát, tömve százpengőssal és ékszerekkel. Azt mondta, Auschwitzból tért haza. Még negyven-negyben ásta el a családja vagyonát. Anyámtól tudtam meg, hogy az utca zsidó gettó volt. A szomszéd utcában laktak, és átjárhattak a sorompóval lezárt szakaszon. A Berzsenyi utca házaiba nyomorították be a megye zsidó lakosságát, mielőtt a haláltáborba indított tehervonatba vagonírozták őket. Anyám nemegyszer szóról szóra felidézte, miként látta fogolyként barátnőit, és nem szólhattak egymáshoz. Sugdolózva kértek valamit az ínségük ellen. A nagypapa kijátszva a német katonák éberségét, élelmiszersomagokat csempészett be. A pincékbe, padlásokra, melléképületek alá rejtették értékeiket. Számomra az ottani bújócskázás értette meg, hogy hová születtem...

A padlás titkos kincslelő helyé vált. Nekünk még csak az számított kincsnek, amivel játszani tudtunk. Pisztolyt találtam egy gerendán fekvő olajos tepsiben. Magamtól is tudtam, hogy az nem játék, így hát nem érdekelt. Elcseréltem egy érdekes dinamóért. Az idén nyáron a vásárban járva ráakadtam a dinamó mására: piros patkómágnesek közé illesztett forgótekercs. A látványa is szemet vonzó. Ott állva valaki ugyanazon tárgy fölé hajolt. Az a fiú volt, akivel egykor cseréltem. Fegyvergyűjtő és rendőr lett belőle. Megilletődötten állapítottuk meg, hogy a világ tökéletesen kerek...

A padlás ablakából kötélén ereszkedtünk le a zsidó templom parkjába. A rabbi fia, Sándor Gyurka óvodai ismerős volt. Követtem volna a templomba is, de sapka nélkül nem lehetett bemenni. Az alacsony ablakpárkányon ültem, és hallgattam a szertartást. Kihallatszott a zsidó kántor, Krausz bácsi éneklése. A hosszan kitartott, föl-alá hajlongó tenorszóló keleties csuklásaival és jajgatásos dallamával nagy hatással volt rám. Egyik este, amikor nem mentem haza időben, nagymamám kihallgatta, hogy a visszhangzó kapualjunkban kuporogva így gajdolgok: *she – e – en har ve nahi – i – i – i...*

Krauszek megvendégelték családjukat. Kislányuk, Marika játéka, csipkeruhás porcelánbabák és a hógömb varázsolta el szememet. Ötvenhatban disszidáltak, a zongorájukat mi vettük meg. A könyvtárunk is hasonló módon gyarapodott akkor...

Sokszor volt tüszős mandulagyulladásom, s akkor nagyon felszökött a lázam. Kicsi voltam ahhoz, hogy félelem nélkül elviseljem a lázálmodokat. A víziók borzalmasan kiragadtak a valóságból, és úgy éreztem, az űrbe repítettek. UFO-élménynek nevezhetném azt a visszatérő rémálmodot, hogy a végtelen, fekete légüres térben fehér gömbök zúdulnak felém. Az orvos tanácsára mandulaműtetre kellett menni. Ketten társultak velem a kórházba, húgom és az udvarunk legkomolyabb fiúja, Goszthonyi András. Goszthonyiék a régi veretű polgári értelmiséget képviselték lakóközösségünkben. A család feje, András bácsi nagy koponya volt. A 30-as években mérnökként dolgozott a FAU 2 programban, az első ballisztikus rakétán, amellyel a németek kísérleteztek. Feleségével magázták egymást. Még idős korukban is a fiatal szerelmeseket megszágyalító gyengédséggel közeledtek egymáshoz. Akkor éppen rossz idők jártak rájuk. Fiaikat nem vették fel az egyetemre. Sasa előbb, András később disszidált Svájcba. András idegen nyelven, fennhan-

gon olvasta a klasszikusokat. Szép termetével, fekete hajával, erős szemöldökével úgy festett, mint egy francia színész. A Balaton legjobb vitorlázóinak egyikeként tengeri versenyeken is részt vett. A kórházban apásan pátyolgatott bennünket, de őt jobban leverte lábáról a mandulaműtét, mint minket, kicsiket. Attól kezdődően megszűntek a lázálmaim...

A futballcseleket Jenci tanította meg, aki házunk cigányzenész családjának legifjabb fia. Az apja, Kupec bácsi kontrás volt az Ipar Vendéglő bandájában. Mankóval közlekedett, mert a reumától alig tudta mozgatni fájó végtagjait. Volt egy kiváló prímás fia, de a bokszozó fiára még büszkébb volt. Kupec Jancsi az ötvenes években sztárként aratta az érmekeket Kaposváron. Ha kikapott az ellenfelétől, édesanyja jajveszékelt a nézőtéren. Dózsás sportolóként felvették rendőrnék. Jenőt bőgőzni tanította meg az apja, de az beállt jazz-együttesbe. Kupec bácsi a bejáratú ajtóba ülve napozott. Én a lépcsőjűkőn ülve hallgattam pikáns kalandjait. Önmérsékletet tartott, hogy ne rontsa meg a gyerekeket. Ha anyám megkérdezte, mivel nevettegetett meg olyan nagyon az öreg, a halandzsázásával – mondtam. Jókedvében néha rákezdett az értelmetlen szavak ritmikus skandalására: *pippra – földre, onnyámmaré* - és a mankó hegyével kopogott hozzá...

A vén kujon felhívta figyelmemet a nőkre. Az ötvenes-hatvanas évek kaposvári utcáiról össze tudnék állítani Fellini módra, „nyolc és fél” meghatározó szerepet játszó női karaktert.

Udvarunk szépe, Mucika a belvárosi motorversenyek egyik győzteséhez ment feleségül. Pedig másba volt szerelmes. Hirtelen dacból született elhatározás siklatta ki korábbi boldogságának diadalmenetét. Nagy lelkierővel és kötelességtudattal nyomta el magát. Vízként nyelte a legégetőbb szeszt, de csodás józansággal viselte el a sclerosis multiplex bénító, gyilkos terjeszkedését...

A piacon lehetett látni Sáfrány bicikliszerelő fekete hajú, dekoratív, olasz temperamentumú feleségét. Úgy tudott közlekedni a kofák között, mint Gina Lollobrigida a filmekben. Mindene megvolt hozzá. A piac több szót érdemelne, mert anyám kezébe kapaszkodva, alulról nézve alig láttam át a tömegen. A sok tyúk és vergődő lúd közt ott kéregett a légnyomástól sérült ember, aki a sokktól süketté vált és rángatózott. A piac karakteres figurája volt a lúdtalpas járású, borostás Talpi. Csak a szája bal sarkát nyitogatva, rekedten rikácsolt: *rovarirtót tessék, itt a rovarirtó, kutyából, macskából ki a rovar!*

A belváros legismertebb, „fellinis” szereplője a szőke, valaha gyönyörű, negyven-ötvenes Elvira. Szerelmi bánattól vesztette el az esztét. Színesen, virágokkal, szalagokkal felcicomázva, hóbortosan öltözködött. Nagyon aranyos volt. Fitos orrocskáját kislányosan fennhordva járt-kelt széttárt karokkal. Élénken rúzsos, kicsi száját magas hangú, de nem fülsértő csacsogással mozgatta. Mindenkit kedvesen, becézgetően szólított meg. Örülten áradt belőle a szeretet. Női tartását, ápoltságát és jó modorát megőrizve kedves bókjaival halmozta el az utcán elé kerülő szép férfiakat. Apám is részesült belőle. Elvirához képest mi, „normális” emberek szürke ruháink alatt nyomott kedélyűek voltunk. Az ő szabad derűjéhez fogható zabolázatlan szellemiséget később, mint muzeológus, Rippl-Rónai kukoricás stílusú festményeiben ismertem fel...

A környék cigányzenészei néha összegyűltek a mieinknél. Sokat adtak a jó megjelenésre. A legszebb menyecskét, Pucérka Stefit királynőként tisztelték. Karcsú volt, mint a nádszál. Boát és ékszereket viselt, tűsarkú cipőben meg-megbicsakló bokával lépegetett az úton...

Két csinos textilmunkás lány albérletezett a közvetlen szomszéd, Sommerék hátsó szobájában. Ablakuk alatt Béla epekedve szerenádozott. Sikerral, mert éjszaka beengedték. Kifelé jövet megszorult a rácsokban. A mi bolondunkról, amíg az anyja tartotta rendben, az úri nevelés nem kopott le. Mielőtt a szoba-konyhás lakásába beköltöztek udvarunkba, mindenükből kiforgatták őket. Verdóssy néni elhozta a kecskéjét és tyúkjait, akikkel emberhez méltó tisztelettel társalgott. Nem lett volna szíve levágni, s a konyhában tartotta őket. A kedvessége és szelídsége lefegyverző erejű volt. Bélát kegyetlenül ugratták a munkatársai. Feldúlt lelkét az anyja csitította le. Később, amikor már nem volt gyámolítója, bajba keveredett. Télen egy árokban fekve, megfagyva végezte. A másik mihaszna fiú, János vallásos aszkéta lett. A nénike betegségével hihetetlen nyomorba süllyedt. Anyámtól és a szomszédoktól kapott ebédmaradékon élt. A jótét lélek távozása után Bélának akadt egy asszonya, aki a nyomortanyává vált lakást a padlótól a mennyezetig kisúrolta. Sok virágágyással díszítette a ház elejét. Mi, vásott kölykök egymás között Debellának neveztük. Kérésünkre közönséges táncokat lejtett, olyant, mint Federico Fellini Saraghinája...

A hálósobánk ablaka a hátsó kertre nyílt. Éjjel bezúgott a fenyőfák hajlongása. Reggelente a gerlék idillikus *gru, gru – gruzására* ébredtem.

Tíz-tizenegy éves lehettem, amikor azt álmodtam, hogy festettem egy jelentős képet, fekvő ember figurával. Az álom fő része a képpel kiváltott szenzációs sikerem volt. Nem szóltam róla senkinek. Tudtam, hogy ezzel a sikerrel nem dicsekedhetem. Sokáig megfedkeztem róla. Jól ment a rajzolás, és ha egy albumból festmény került elém, sokáig nézegettem. Pár évre rá mentem el a múzeumba azzal, hogy nekem nem elég könyvekből nézni a művészetet. Rippl-Rónai József pasztellképei fogadtak. Maradandó hatású volt rám Lechner Ödön sárga arca és a kék háttere. Vettem pasztellkrétát, és próbálkoztam vele. Természetesnek éreztem, hogy művészeti tanulmányokba kezdek. Igyekeztem lerajzolni az álomhoz fogható képeket, a bennem élő valóságot. Az a bizonyos valóság, amint Jung nyomán rájöttem, nem csak álom, nem csak emlék, nem csupán képzelet, hanem minden együtt: a tudat. A tudatból, mint ismeretlen mélységű kútból merítgetek elhivatottsággal, terápiából és nem kizáróan romantikus kalandvágytól hajtva...

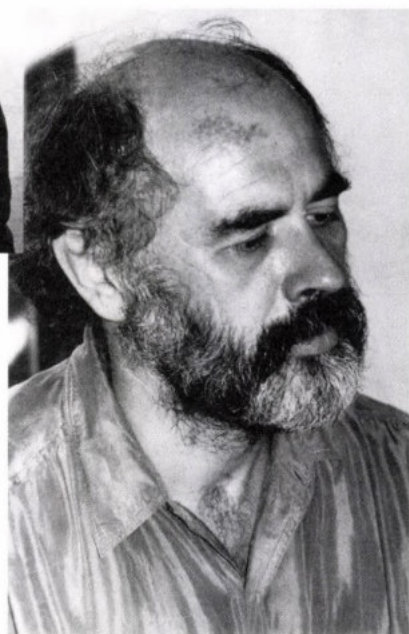
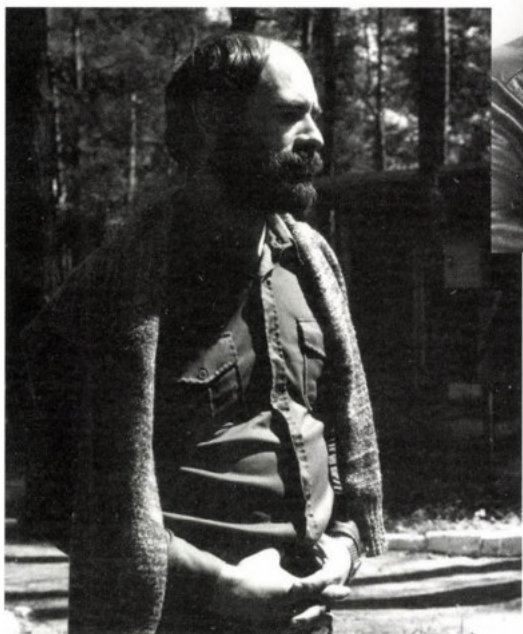
Az első önálló grafikáimat leköszölte a helyi újság. A szerkesztő rosszállóan csóválta a fejét: *idealista vagy* – mondta... Ösztönösen törekedtem arra, hogy életben tartsam Bélát, Elvirát, a lepusztult aranykertet, a lebontott kincses padlást, a felrobbantott zsinagógát, a könnyen felejtethető jó és rossz álmokat. Az én történelmem számára korszakot meghatározó tényezők, hősök, mártírok, sebzett túlélők. Mindnyájukat nem tudtam elővezetni, mert felejték. Festés közben szinte önkéntelen módon előjönnek és életre kelnek, mint a mesefigurák. Ha nem tévedek, a mesék kitöltik a gyermek- és a felnőttvilág közti űrt. Inspirál az emberi dolgok közti űr betöltögetése, a hiányérzet csillapítása. Eszköze vagyok annak a csodának, hogy semmi sem múlik el nyomtalanul. – Girbegurba, járatlan út vezet az álom megvalósulása felé.

Az elmondottak csak kis részben szolgálhatnak magyarázatul a képi világomhoz. Inkább válasz Fésüs Évának, aki feltette hozzám a költői kérdést: *honnan jöttél?*

2009. szeptember 10.

Horváth János Milán

A kiadványt szerkesztette:
Horváth János Milán

Katalógusterv, technikai szerkesztés:
Matucza Ferenc

Fordítás:
Joó Szabolcs

Korrektúra:
Horváth Kinga

Fotó:
Géger Melinda, Horváth János Milán, Vigh István Ádám

Nyomda: Pethő Nyomda, Kaposvár

2009

